

Štev. 12.

Na Dunaju, 30. junija 1898.

Letnik XI.

Praške slavnosti.

Dne 17. junija z dohodom večine slovanskih gostov so pričeli prazniki v Pragi in potem so sledili 4 dni, drug za drugim, nepretržno ter završili se z izletom v Kolin in Kutno Goro, kjer so se mnogi uže poslovili ter vrnuli se v svojo ožo domovino. Ko so slovanski gostje došli v Prago, zagledali so mesto od trga do trga, od ulice do ulice, vse neobičajno bogato okrašeno.

Goste, ki so prihajali bolj ali manj v skupinah, združenih po narodnostih, sprejemal je najprej slavnostni odbor in potem narod, na tisoče zbran ob kolodvoru in po ulicah. Prvo mesto po odličju in odlikovanju je bilo od začetka do konca odmerjeno ruskim gostom; po številu je bilo največ Poljakov, ki so poleg Rusov doživeli največ ovacij. Zastopani po gostih so bili razmerno obilo tudi Slovenci, Hrvatje, potem Srbi, Slovaki in Bolgari. Tudi vse te so na zgorej in zdolej iskreno pozdravljali, a Slovence in Hrvate takó, kakor uže davno znane in pridobljene brate, ki porabljajo vsako važnejšo priliko, da se shajajo z brati Čehi ter povečujejo slavnosti drug druga.

Vsaka skupina gostov je dobila odmerjena, izredno ugodna stanovanja, in vsakega gosta je uže pričakovala na mizah dotičnih prebivališč kopica slavnostnih knjig, znamenj in listov za vstop k določenim slavnostim. Poslednje so se vrstile nepretržno, takó da gostje so prihajali od slavnostij do banketov in od teh zopet k slavnostim. Na drugo niti misliti niso mogli. Bilo je pravo slovansko gostovanje, kakoršno je razvidno iz najboljših popisov. Podajala se je duševna in telesna hrana črez obilico.

Vsa razredba pa je bila takó mojsterski zasnovana, da se je vjemalo drugo z drugim bez izjeme. Organizatorji so se pokazali toliko izborne, kakor redko kedaj pri takih slavnostih ogromnega obsega; niti najmanjši nered se ni pripetil. Šlo je vse, kakor po taktu.

Vse to s sigurnostjo vsakega koraka v izvršenju napravilo je na goste in vse domače češke udeležnike najboljše, najprijetniši vtis. Zadovoljnost se je kazala od začetka do konca, kar se dostaje zunanjega reda in zunanosti v obče; pravo slast spominov pa so nesli gostje v domovino.

Pomenljivih, neizbrisnih trenutkov so udeležniki doživeli uže prvi večer ob pozdravu z raznimi govori, sosebno župana dr. Podlipnega in starega, a telesno in dušno še krepkega dr. Lad. Riegra. V »Panteonu«, veliki dvorani češkega dež. muzeja, se je vpricho najodličniše domače in

zunanje gospode odgrnul kip Palackega. Slišale so se zlate besede, bodisi posnete iz spisov Palackega, bodisi izvajane iz njegovih del in nauk. Vse je pretreslo, ko je zastopnik Petrograjskega mesta V. V. Komarov izpregovoril pa srebrn venec v imenu te severne slovanske stolice položil v podnožje bronovega kipa slavljenčevega.

Zlate ure so preživeli gostje in na stotisoče čeških množic, ko je pričel sprevod k mestu, kjer se je položil kamen spomeniku Palackega. Sprevod je trajal kaki dve uri, in gostje so v kočijah prvi došli na odlična mesta pred kraj za spomenik. Gostje so se vozili, kakor vojni zmagovalci, kakor triumfatorji; takó jih je narod po vsej poti pozdravljaj in odlikoval prav od srca. Tisoč in tisoč šopkov je bilo vrženih na voze, metali so jih mali in veliki, preprosti in odlični, iz vrst, stoječih ob poti, in z oken od prvega do podstrešnega nadstropja. Nič umetnega nisi zapazil; vse je odkritosrčno, radostno ponujalo roke, šopke in prijateljstvo, bratstvo. Trenutki, ki jih malokdo doživi v življenju v obče, v drugič pa jako težko!

Mnogo solz se je polilo gostom in domačinom od globoke prošinjenosti. Ko bi gostje in narod ne bili doživeli drugega, kakor to vzajemno toržestvo, bilo je popolnoma dovolj, ker ti, globoko iz srca proizšedši pojavi so govorili jasneje, nego knjige o duševnem razpoloženju češkega naroda in njegovih gostov.

Ko so po slavnostnem govoru simbolično s kladvom bili v temeljni kamen spomeniku, pretresali so srca kratki stavki posamičnih odličnikov; od teh stavkov so nekateri lapidarni in vredni sami, da se vsečejo v kamen v večni spomin in pouk Slovanom v obče.

Še istega dne je bil shod slovanskih novinarjev katerih je došlo 138. Moralen uspeh tega shoda, ki ga je izborno in odločno vodil Slovenec, Ljublj. župan Hribar, je uže v tem, da se je sestal, in da je provzročil, da mu bodo sledili drugi. Na shodu so slovanski novinarji dokazali, da morejo razumeti se bez doslej specifično avstrijskega občeslovanskega jezika, t. j. bez nemščine; jedne slovke nisi slišal nemške ne tu, ne pozneje pri banketu, in vendar se je shod lepo završil.

Banket, prirejen na čast nevinarjem, je dal povod pomenljivim zdravicam; med poslednjimi je najvažnejša Komarova, kateri je pač najboljšo zadel s tem, da je nakrat odvrnul pozornost od notranjih navskrižij avstro-ogerskih Slovanov na potrebno brambo proti Germanstvu, katero grozi v obče vsemu Slovanstvu. Najlepši in morebiti v posledicah tudi najvažnejši trenutek tega banketa je bil ta, da je Ko-

marov dal povod k razgovarjanju prisotnim Poljakom, in da so si oni in Komarov posegnili v roke. Ta moment je uže sedaj historičski, ker je, poleg poleg banketnega govora Komarova, povzročil silno besnenje v nemško nacionalni, nemško židovski in celo madjarski žurnalistiki.

Komarov je v obče imel mnogo govorov, a vselej v zavesti, kje govori, torej vselej na svojem mestu, in takó je govoril k srcu tudi češke akademiške mladine v posebnem njenem društvu, kamor je bil došel tudi dr. Rieger, rektor češkega vseučilišča Kadeřávek, in kjér so govorili ti, Lamanskij in drugi.

Omeniti je treba tudi, da so češke rodoljubke vseh vrst odlikovale se ter izkazovale svojo izredno gostoljubnost slovanskim gostom. Stregle so jim, kakor so le mogle, in priredile celo poseben večer njim na čast. — Gostje so občudovali češko umetnost v gledišču in tudi na inženirski razstavi. Uslužnost, prijaznost vsega naroda in gostoljubnost tudi na izletu v Kolin in Kutno Goro si zapazil brezizjemno ob vsaki priliki.

Ni možno v kratkem označiti vseh bolj ali manj važnih momentov, ki so se vršili ob Praških slavnostih v največjo zadovoljnost in moralno okrepitje raznovrstnih svodkov in udeležnikov.

Palacký je povečal in utrdil zavest češkega naroda o njegovi zgodovinski veljavi takó, da se je najbolj s to zavestjo pospel tudi do današnje veljave. Stoletna godovščina istega Palackega je dala povod, da je češki narod pokazal sebi in svojim gostom, kaj uže zmora iz svoje sile, kaka nacionalna zavest ga prešinja dandanes v vseh njegovih slojih. Slovanski gostje so znali ceniti vrednost Čehoslovanov, predno so došli k Praškim slavnostim, in prišli so radi ravno vsled poznanja in cenjenja češkega naroda. A tudi njim se je ukrepila in, če možno, povečala zavest o važnosti Čehov v družini slovanskih plemen. Slavnosti so drug druga vzajemno podprle v dosedanem mišljenju in čustvovanju.

Ko bi Čehoslovani ne bili doslej po vrednosti cenili svojega Palackega, odlični možje, znani po učenosti in mišljenju, oziroma delovanju, so s svojim dohodom pokazali, koliko ceno pripisujejo tistemu Čehu, ki je predložil slavno zgodovinsko dobo Čehoslovanom, da se zrcalijo v njej ter bodre za nadaljnje veke.

Tudi med češke množice in celo med akademiško mladino prodira napačno uporabljani internacionalizem in vsled tega tudi neradni indiferentizem. Novo raziskovanje v delih Palackega, slavljenje njegove stoletnice in izjave zrelih množ morejo rastoči narodni indiferentizem oslabiti ter razne mlačneže zopet spraviti na pravilni tir narodnega in občega mišljenja, s tem pa tudi na pravilno pot delovanja. Ako so Palackega stavki vredni uvaževanja, ni treba drugega, kakor da preiščujejo množice in mladina to, kar razlaga in povdarja Palacký ravno o narodnosti in njeni vlogi med narodi in v človeštvu.

O Palackem se ob slavnostih ni mnogo govorilo; to tudi ni bilo možno in posebno potrebno, ko se moreš poučiti iz njegovih del najbolj o njegovih naukih in nazorih. Povdarjalo se je toliko bolj to, kar tišči posamične slovanske narode, in kar je bilo dotičnim govornikom najbolj na srcu. Naglašala se je sosebno slovanska vzajemnost, in ker ti dve besedi sami po sebi obsezati mnogo in ravno radi abstraktnosti tudi malo, moglo se je svobodno in brez izpodbite govoriti v tem okviru. Treba je poštrevati, da so bili gostje zbrani od vseh slovanskih narodov, in ker je med temi dovolj domačih navskrižij, dasi bezpotrebni in škodljivih, treba se je ob takih prilikah ogibati vsakatega

konkretnega vprašanja na znotraj. Tega postulata se je držal tudi odbor, ki je sezval shod slovanskih novinarjev, in to zahtevo so imeli pred očmi razni govorniki. V konkretnem so v obče ostali medli in suhi vsi govori ob Praških slavnostih. O kaki določeni organizaciji, veljavni in odločilni za slovanske narode v obče, ni se nasvetovalo čisto nič; dà, tanko uho je zapazilo bolj glasove o samopomoči vsakega naroda posebe, nego o konkretnih pomočkah za skupno povzdignjenje in pospešenje. Zato jo je V. V. Komarov prav mojsterski pogodil, ko je iz zgodovine in položnja današnjih dnij dokazoval vsaj jedno in to najvažnejšo konkretnost: potrebo skupne brambe proti jednemu glavnemu slovanskemu nasprotniku, proti Pangermanizmu, ki neposredno ali posredno grozi vsem slovanskim plemenom, s tem Rusiji ravno takó, kakor Avstro-Ogerski in balkanskim dužavicam. Ta določna točka, katero je potem dalm. zastopnik Biankini še posebe specializoval, omenivši tudi madjarske in italijanske protivnike slovanskih narodov, je nakrat izpremenila duševno razpoloženje, zjediniła goste vseh slovanskih plemen in psihološko in moralno prisilila tudi poljske goste k glasnemu in simboličnemu pritrdjevanju. Zato se tudi ne more dovolj povdarjati zasluga Komarova, da jo je zasaknul, kakor je zahtevalo vse položnje in razpoloženje.

Komarov obrat k skupnemu nasprotniku vsega Slovanstva je označil zajedno pomen Palackega slavja gledé na interese Avstro-Ogerske, ki jih ima skupno s svojimi Slovani.

Nemške obstrukcionistiške stranke v Avstriji so tekom jednega leta prekoračevale meje dostojnosti in lojalnosti; one so hodile iskat pomoči v Velikonemčijo; ščuvale so proti Avstriji vso velikonemško inteligencijo, in profesorji vseučilišč so s predrznimi pisanimi izjavami dajali zaupnice nemškim kolegam nemških univerz v Avstriji, in so se vedli takó, kakor da bi smeli samovoljno mojstrovati avstrijske državnike in še više činitelje. Nesramnost Wolfvocev in Schönererjancev je presegala in — še preseza vse meje. Ti so presukavali stvari takó, kakor da se njih germanizatorskemu programu morajo ukloniti avstrijski Slovani. Te Slované označujejo in zaničujejo takó, kakor da bi bilo vsako slovansko pleme osamljeno, vsled tega »manjvredno« in gledé na pangermansko poželjivost in očitno proglašano agresivnost onemoglo. V takih nazorih je avstrijske prusoflice utrjevalo tudi dejstvo, da se niso ganuli zunanji Slovani, da bi, takó rekoč, paralizovali s svojimi koraki vedenje in delovanje prusofilske propagande.

Sedaj pa pridejo slovanski gostje v Prago, in ruski publicist Komarov kar odločno izjavi, da agresivnost Pangermanije se razteza na vse Slované, in da je potreba potlačiti domače prepire pa občemu nemškemu poroštvu postaviti nasproti obče poroštvo slovanskih plemen.

Komarov je glasno naznanil, da avstrijski Slovani niso osamljeni, kakor bi to radi hoteli Wolfvoeci in zunanji njih somišljeniki, in da Avstrija ima v svojih Slovanih branitelje njih in svojih interesov. Zunanji Slovani vidijo v oškodovanju Avstrije in njenih Slovanov tudi oškodovanje svojih interesov, in avstrijski državniki in najvišji činitelji morejo z zadovoljstvom gledati, kakó se postavlja v moralno brambo Avstrije tudi zunanje Slovanstvo. V istem smislu je povdarjal tudi stari Rieger, da interesi avstro-ogerskih Slovanov gredo vspešno z interesi z njih državo in dinastijo.

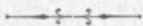
Govor Komarov in potem tudi Riegerov sta raztogotila nemške in madjarske šovinistiške liste, ker jim očita vest, da delajo krivico Slovanom, in da ti Slovani niso bez mo-

ralne straže, da bi se ž njimi postopalo, kakor postopajo doslej privilegovane narodnosti.

Ako bi oficijozni listi avstrijski umeli prav svojo zadačo, radovali bi se, da so se Palackega slavnosti vršile tudi v interesu naše skupne monarhije. No, takega razuma ta glasila ne kažejo, pač pa bi bila rada s prusofilskimi listi vred ovajala avstrijske Slované in, če možno, strahovala Komarova ali celó izposlovala ukor velikemu knezu Konstantinu, ki je v imenu Petrograjske Akademije náuk brzojavno povdarjal zasluge Palackega za probujenje samozavesti češkega naroda. Da bi še bolj dosegli svoje ovaduške nakane, so nemškonacijonalni in nemškožidovski listi celó preobračali besede in tekst govora Komarova. Zopet je bilo židovsko časopisje spredi, ko je izsledilo priliko, mahati po Slovanih.

No vse to besnenje najbolje svedeči, kakó dobro je bil ubral struno Rus Komarov. Ta intermezzo je najznačilniši, vsa Palackega slavnost v Pragi pa je treba smatrati kot nekak preludij z orhestrom, pri katerem so sodelovali členi vseh slovanskih narodov; prava igra, v smislu skupnega delovanja, utegne še le slediti. Praški dnovi so podali vsaj predigro, ki naznanja značaj cele igre, in takó se bode zavest o nadaljnjem delovanju razločevala od dosedanje zavesti vsaj v tem, da, tudi če bodo pojedini slovanski narodi delovali vsak za se, vendar se bodo spominjali skupnih interesov in bodo takó vsaj moralno zavezani, da ne bodo lehkomišelnost postopali ne s peresom ne z deli proti tem interesom. Konkretnih obvezanostij slovanski gostje niso nesli seboj, in tudi češki narod sam jih ni dobil od njih, pač pa moralno veže dolžnost vse skupej, da ne bodo iskali navskrižij, kakor doslej, temveč to, kar druží in veže. Moralni uspeh ostane vsekakor po Palackega slavnostih; moralni uspeh je in ostani predigra za konkretno skupno delovanje v bodoče.

Praški kongres l. 1848 je bil po zadačah in sam po sebi važnejši; v posledicah je ostal bolj ali manj bez konkretnih plodov. Naj bi sedanje združeno slavlje, ki je zgolj moralnega značaja, dovajalo in dovedlo do konkretnih nacijonalopolitiških posledic avstro-ogerskih Slovanov!

Shod slovanskih novinarjev.

Namen, ki so ga hoteli doseči češki Praški publicisti so s prvim shodom slovanskih novinarjev v obče tudi dosegli. Mnogo truda in previdnosti je bilo treba, da je v obče prišlo do shoda. Med odborniki za prirejenje so bili na prvem mestu: J. J. Toužimský, urednik »Česke Politike«, Josef Holeček, urednik »Narodnih Listov«, Fr. L. Hovorka, urednik »Hlasa Národa«, R. Cejnek, urednik »Politike«, torej zastopnik Praških dnevnikov, govorečih v českem in slovanskim interesih. Shod se jim je tudi primerno zahvalil ter dal zajedno zadačo, da skrbé za priprave drugemu takemu shodu, ki se je določil na drugo leto v Krakovu. Glavno delo shoda bila so poročila o časopisju posamičnih slovanskih narodov in potem od odbora predložene, gledé na tekst obsežne, gledé na konkretnosti pa ne prebogaté resolucije. Odboru, kolikor se je moglo soditi iz vsega, in kolikor smo zvedeli še posebe, ni moglo biti toliko do konkretnih predlogov, kolikor do tega, da se v obče prične delo v pogledu na slovansko novinarstvo. Položenje gledé na skupne interese bilo je pretužno, sli so razum in interesi preveč vsaksebi, kakor pa da bi bilo možno uže na prvem shodu predlagati kaj odlo-

čilnišega, sličnega položenju novinarstva pri drugih velikih narodih. Tudi iz resolucij in razgovora o njih je razvidno, da so stilizatorji teh resolucij postopali previdno, do skrajne previdnosti, in je bilo še čudo, da se je shod sploh udal za nekatere izpremembe v tekstu. O stvari sami izpregovorimo prilično še posebe, kakor smo tudi v 11. št. »Sl. Sv.« podali nekoliko nasvetov, ki, kakor je bilo predvideti, so se stavili za skupne slovanske razmere — prerano. Za obsežno pretresanje kakor bi bili želeli mnogi udeležniki, tudi ni bilo ne časa, ne razpoloženja. Treba je spominjati se, da novinarji so bili od zjutraj do 2 ur popoldne pri slavnostnem delu položenja kamena za Palackega spominek, da se je še pozneje pričelo zborovanje, in da je bila temu določena samo jedna seja, in da se je shod tudi udal tej določbi, da se je v blizo 3 urah završilo vse skupej, in da je bil po tem še novinarski banket. V vsem tem je bilo dobrega preveč; shod je torej stvoril, ne kar bi bil morebiti mogel, temveč to, kar mu je bilo odkazano, in zadovoljiti se moremo z njim bolj radi tega, kar mu utegne slediti v poznejših letih, nego radi tega, kar je izvršil sam. To je bila tudi glavna namera prirejevalcev, in s tem moremo njih in shod tudi opravičiti.

Dne 20. jun. okolo 4. ure popoldne se je v mestni dvorani zbralo 138 novinarjev, pripadajočih raznim narodom slovanskim. Predsednik »Spolku českých žurnalistů« glavni urednik »Politike«, g. Emil Brether je otvoril skupno jedino sejo. Nato se je izbralo predsedništvo. Predsednikom je bilizvoljen Ljubljanski župan g. Ivan Hribar, podpredsednikoma pa sta se izbrala g. Mih. Chilinski, glavni urednik »Časa«, iz Krakova in in pa dr. Šima Mazzura, glavni urednik »Obzora« iz Zagreba. Predsednik je shod nagovoril v raznih slovanskih jezikih, in to je jako ugajalo zborovalcem, oba podpredsednika pa sta pozdravila shod v svojih jezikih.

Potem so sledila poročila o novinah raznih slovanskih narodov. Referati, o katerih sporočimo prilično posebe, so bili bolj ali manj dolgi, vendar poprek sestavljeni in čitani zanimivo. Omenimo le, da za Slovence je namesto zadržanega g. And. Gabrščka, slovenskega tiskarja v Gorici, njegovo poročilo, jako prikladno prečital g. Ernest Klavžar, urednik, »Gospodarskega Lista«, v Gorici.

Za referati so prišle na vrstvo od pripravljalnega odbora predložene resolucije. Razpravljale so se posamično, pri nekaterih, se je nekaj opustilo ali izpremenilo, in takó se je sprejelo bez posebne in velike debate petero teh resolucij, kakor jih pripravljamo tukaj. Jedna (poslednja) se je opustila. Izrazilo se je naposled nekaj predlogov, katere bode pretresal pripravljalni odbor za nasledni novinarski shod ki se je odločil za l. 1899 v Krakovu. Predsednik je nato z umestnim ogovorom završil vsekakor pomenljivi shod.

RESOLUCIJE.

I.

O vsajemnih interesih avstrijsko-ogerskih Slovanov.

Zastopniki javnega tiska slovanskega avstrijsko-ogerske monarhije, zbrani v kraljevskem glavnem mestu Pragi, dne 19. junija 1898 z namenom, da bi se spoznali med seboj, uveljavili slovanski tisk in določili načela publicistične obrambe skupnih interesov slovanskih

avstro-ogerskih narodov, izjavljajo: Kljub različnim interesom, katere določa posebni položaj vsakega slovanskega rodu zase v našem cesarstvu, imajo vsi skupej — i kar se tiče splošnega človeškega napredka in civiliziranih narodov dostojne ekzistencije, i kar se tiče njihovega jezikovnega sorodstva, i kar se konečno tiče fakta, da vsi spadajo v jednotno, na podstavi historijskih aktov pod žezlom Habsburške dinastije ustanovljeno državo — nekatere interese, ki so vsem skupni; zlasti pa: državljanom slovanskih narodnostij naj se povsodi in popolnoma podeli tista politična svoboda, katero prisojajo državna uprava obeh držav, vseh kraljestev in dežel vsem državljanom bez razločka narodnosti, in ta jednakost vseh pri izvrševanju in posluževanju se državljanskih prav naj se priznava ne le teoretično, temveč i praktično respektuje in dejansveno izvršuje; oskrbi naj se, da bodo slovanske narodnosti mogle v isti meri rabiti in gojiti svoj jezik, kakor vse druge narodnosti, tako da bo v vsem javnem življenju, v šolstvu, literaturi in umetnosti njih jezik na podstavi istih prav imel isto prostost, kakor jo imajo jeziki ostalih narodnostij; na podstavi državljanske enakovrednosti i narodne pa jezikovne enakopravnosti naj se dá vsem narodom slovanskim pravo samostalnega, svobodnega razvoja, da lahko napredujejo v prosveti, narodogospodarskem blagostanju in socialnem oziru. — Udeležniki shoda, priznávaje skupnost teh interesov, si obljublajo, da se bodo v njih obrambo in izvršitev kar najbolj možno podpirali vzajemno; da bodo — seveda ne zoper svoje prepričanje in čuvstvo — odstranjali vse, kar cepi posamične slovanske narode in rodove v Habsburškem cesarstvu.

Udeležniki shoda — v svesti si, da, kakor slovanski narodi v naši državi nikjer ne zahtevajo svojega gospodstva in nadvlade svoje nad drugimi narodnostimi, istotako zavračajo vsako nasilje drugih nad seboj in se bodo vstrajno borili zoper taisto, zahteváje zase in za vse jednake svobode in jednakega prava — delovali bodo povsodi na to, da bi se uveljavil proti navalom srditega sovraštva in nasilja povsodi duh narodne in verske strpnosti in miru med narodi tako, da bi procvitala Habsburška monarhija, kakor ji določa narava sama, in da bi postala krepka zaščita politične svobode vseh svojih v svojem razvitku svojepravnih narodov, katerim naj dá državna uprava taka aslovja, da bodo narodi lahko procvitali v duhu napredka in človeške prosvete, da bo njih gospodarsko blagostanje rastle, in da vse njih socialno življenje dospe do popolne človeške dostojnosti.

II.

O tiskovni svobodi.

Zastopniki javnega tiska slovanskega v avstro-ogerski monarhiji, zbrani v kraljevskem glavnem mestu Pragi, dne 19. junija 1898., obsojajo sploh vsako persekucijo javnega tiska, naj se uže ista godi tako, da se ne ozira na zakon, ali da se zakon zavija ali razlaga tendenčno, izjavljajo, da ne odjenjajo stremeti za popolno tiskovno svobodo, in to tako, da naj se ne proglasi samo po zakonu, temveč i praktično v resnici izvršuje. Konkretni predlogi, mereči na izboljšanje sedaj veljavnih tiskovnih zakonov, naj se izročé, ko pripravljani odsek o njih izreče svojo sodbo, dotičnim zakonodavnim zborom.

III.

O varstvu gospodarskih interesov.

Shod slovanskih novinarjev v Pragi, dne 19. junija, izjavlja, da se mu zdi nujno potrebno, da bi si Slovani podali roko, da skupno branijo i svoje gospodarske interese. Do tega nas voditi dve poti: vsestranski razvoj naših gospodarskih in rokodelskih del, katera hočemo podpirati, z vso silo in obrambo lastnega truda in njega sadu. Dasi ne priznavamo, da bi vsakdanje gospodarske teorije bile veljavne za vse čase in razmere, za vse države in narode, vendar priznavamo, da, če pomislimo, kako sili v naše dežele čim dalje močnejše tuji, inozemski kapital, čegar namen je, polastiti se vseh naših izdelkov in nas prisiliti do tega, da bi morali biti mi njegovi konsumenti, nam je treba nasproti gospodarskemu tlaku inozemskemu izkoristiti misel, ki je podstava varstvene colnine. Ta potreba je toliko večja, kolikor manj stvoré naše vlade v to, da se zapreči gospodarska invazija od zahoda v avstrijsko-ogerske dežele. Proglásujemo, da bodo z vso močjo in vsemi pripomočki delali na to, da se slovanski izdelki pomnože in spolnijo, da bodo slovanski konsumente pri jednaki popolnosti in ceni izdelkov in pri istih plačilnih uslovjih dajali prednost slovanskim izdelkom. Na ta način upamo navaditi slovanske produktivne sile na zdravo konkurencijo s tujo produkcijo. Z isto pozornostjo hočemo skrbeti za to, da bi ne jemal tuji kapital našemu slovanskemu kmetijstvu zemlje izpod nog, da bi slovanska zemlja, dasi se menjajo, njeni posestniki, ostajala v slovanskih rokah. Da se doseže to, je treba ne samo finančnih sredstev, temveč i tega, da naše narode navdušujemo za gorečo ljubezen do rodne zemlje, katera je naša domovina.

IV.

O pravi informačni in poročevalni službi.

Shod slovanskih novinarjev avstrijskih dežel je prepričan o potrebi tega, da se ustanovi med novinarji slovanskimi zaveza, ki ima namen, organizovati pravo informačno in poročevalno službo novinarsko. Ustanovitev take zaveze, ki ima namen vzajemno informovati slovanske časopise nepristranski in pravično, je neobhodno potrebna; delovanje njeno obsega službo novinarsko na podstavi vzajemne zamene zanesljivih poročil, pa tudi po modernih potrebah zorganizovano hitro in izdatno službo poročevalno. — Ker je pripravljalki komité v svojih sestankih ozval se na različne v tem oziru stavljene predloge, odobruje shod, da ta odbor še dalje deluje v tem smislu, da definitivno razpravlja o teh predlogih in jih konečno tudi izvede.

V.

O pokvarjenih topografičnih imenih in korespondenčni kanceliji.

V slovanskih časopisih se nahajajo pogostoma topografična, osebna in druga imena iz slovanskih krajev pisana tako, kakor so jih preložili ali pokvarili tuji jeziki, to pa se posebno dogaja v poročilih uradne korespondenčne kancelije Dunajske, katera pošilja svoje brzojavke samo v jeziku nemškem. — Da se odstrani ta nemarnost; prizadeva se shod, da bodo njegovi udeleženci kolikor možno delali na to, da bi uredništva

slovanskih listov, ki črpajo iz novin in tekstov tujih jezikov, skrbela posebno za to, da se ohranijo prvotna slovanska imena topografična, krstna in rodna, da bi se v vseh slovanskih deželah izdali krajevisni slovniki, ki bodo obsegali prava prvotna slovanska imena osebna in krajevna. Dalje proglašajo shod: Korespondenčna kancelija se pozivlja, da v svojih filijalkah v glavnih mestih posamičnih slovanskih dežel skrbi za poročila tudi v slovanskih jezikih. Shod izreka željo, da bi se uredništva slovanskih časopisov skrbno ogibala tujih izrazov, zlasti takih, ki se nahajajo v slovanskih jezikih.

*

Kmalu po skupni seji novinarjev na večer je bil banket, ki ga je pripravljali Praški odbor priredil slovanskim novinarjem na čast (v Meščanski Besedi). Napiitnice, ki so se vrstile tukaj, so polne zanimivosti in, kakor se kaže, v posledicah tudi važne. Prvi je izpregovoril ured. »Nar. Listov«, g. Josip Holeček. Najprej je pozdravil Slovake, politički ločene, vendar sestavljajoče s Čehi vedno jedno narodno celoto. Gostili so J. A. Komenskega, v tem stoletju pa podarili Kolara in Šafařika; s tem družijo oni Čeha z vsemi Slovani. — Poljake pozdravlja v češčini, ker to razumejo Poljaki, kakor Čehi poljščino. Čeh sliši na poljski zemlji iste glasove, vidi ista lica, običaje in uravno vedenje. Naj bi se duševne vezi utvrjevale. Boleslav Hrabri in Gronwald spominjala na zvezo Čehov s Poljaki. Po porušenju zvezi sta propadala oba naroda. Današnje približevanje nas zopet krepi. — Jugoslovane pozdravlja brez razlike. Obrača se najprej k Slovencem, h katerim gojé Čehi globoko ljubezen. Prerojenje češkega naroda imenuje se čudo 19. stoletja, ali jaz poznam večé čudo slovanske narodne vstrajnosti in življenske sile, s katero hraniti vi svoje narodno življenje in svojo individualnost, bratje Slovenci! Ni v Slovanstvu in morebiti v celém svetu primera, da bi narod takó majhnega stevala, kateri ni imel nikdar svoje države, kateri živi v nepretržnem boju z večnim neprijateljem, ohranil na tak način svoj jezik in svojo narodnost. Bodite zagotovljeni, da vas nikdar ne zapusté Čehi, in ravno takó se nađejam, da se rešijo vsi Slovani te države. Sramota bila bi pred Bogom, pred sedanjostjo in bodočnostjo, ko bi močnejši brat zapustil manj silnega in nesrečnega. Vi ste nam zgled, vi ste nam vzor, da Slovan naj nikdar ne omahuje v svojem naročnem, pravičnem boju. Dobro došli, bratje Slovenci! — Med Hrvatini in Čehi je mnogo podobnega. Zgodovina jih je postavila na meje med vstokom in zapadom. Cilj obeh je poln odgovornosti nasproti Slovanstvu. Naj bi se oba naroda združila pod praporom misli, katera je našla goreča zagovornika v Strossmayerju in Račkem. Pomagali ste nam proti nemški nadvladi, in vaša nesmrtna rodoljuba Zrinskega in Frankopana je zadela ista usoda, kakor našo gospodo po bitvi Belogorski. Tudi danes se moramo boriti skupno in složno. — Srbi so plemenit narod s sinovi, kakoršni so Črnogorci. Zgled so slovanske misli, — v jedni roki orožje, v drugi gusle. Obžalovati je treba, da *katoliški Slovani stojé doslej proti Slovanom pravoslavnim*. A nađejamo se, da zginejo ti spori, kajti prislovica pravi: »Kdor ne priznava brata bratom, bode priznaval drugega gospodom.« — Naposled pozdravljam vas, brate ruske. Svedski ste znamenitega praznika složnosti vseh Slovanov Habsburške monarhije. Obračamo se k vam. Žrtvujte nam pozornost in gledajte s svojo ljubeznijo k našemu narodnemu gibanju. Vrnuvši se domu, porečete, kaj mislijo, čutijo vaši bratje, da bi veliki narod ruski v globini svojega srca ohranil nam bratsko ljubav. Pozdravljamo vas vse pod gostovsko slovansko streho in prosimo, da bi odmetali hleba-soli.

Dr. Tavčar se je v imenu Slovencev zahvalil za lepe besede Holečkove o Slovencih. Ti so došli k slavnosti Palackega, ker je tesno združena tudi z mislijo slovenskega naroda, ker njegovo seme rodi užé zlato klasje. Po naukih Palackega želé Slovenci, da bi si Čehi ohranili geografsko in nerazdeljivost kraljestva češkega. Od usode Čehov je zavisna bodočnost tudi Slovencev. Naj bi se Čehom porodilo več takih móž, kakoršen je bil Palacký. Zahvaljujemo se češkemu narodu na dosedanji podpori, in katere si želimo i nadalje. Češka žurnalistika ima velike zasluge za nas in zato napivam zastopnikom češkega časopisa: da jih Bog počúvi! (Govor Tavčarjev je bil z veliko pohvalo sprejet.)

Govorili so potem še urednik dr. Hubaček, g. Zajackowski in vodja F. Toumer

Nato je izpregovoril ruski polkovnik in srbski častni general V. V. Komarov, urednik Petrograjskega »Свѣта«. Ravno ta njegov govor je dal povod silnim napadom nemške, velikonemške in madjarske žurnalistike in celó lista »Fremdenblatt«, glasila naše zunanje politike. Radi tega priobčimo ta govor v celoti. Komarov pravi: »Besede, s katerimi je nas vse Slovane pozdravil odborov predsednik, sili me, da bi mu dal ravno tak odgovor čist, srčen in iskren, kakoršen je bil pozdrav. Gospoda, predno pričnem svoj govor, dovolite, da bi proglasil, da si štejem v čast in čutim posebno radost nad tem, da govorim na shodu (sc. banketu) slovanskih publicistov in delavcev s peresom. To je redka sreča, katera se je pripetila malo kedaj, in daj Bog, da bi naši slovanski shodi delavcev s peresom in razumom bili tako pogostni, da bi ta sreča postala običajno pojavljanje. Ko smo potovali na Češko, vedeli smo, da idemo na kraj, kjer razsaja boj, in ko smo prišli sem, in ko smo videli na svoje oči, kakó z volčjim korakom leze sem neprijatelj, kako bliskajo njegove oči — tu v duši in srcu mojem razlila se je tuga, in želel sem si, da bi minula ta opasnost, želel sem si to kot slovanski publicist iz polnega srca.

Gospoda, Čehi so v Slovanstvu zavzemali vsekdar znatno in opasno mesto. Tisoč let stojé Čehi tukaj ter se bojujejo. Tisoč let je, odkar si je pod Karolom Velikim nemški element pridobil tak vpliv v Evropi, da se je zdelo dejanski, da germanska povodenj pogoltné ves svet. Tedaj se je od strani bizantinskih cesarjev mislilo nato, kakó bi se mogel temu germanskemu življu postaviti odpor, in tu so poslali sem sv. Cirila in Metodija, ki sta prešla črez Kijev, Poljsko, Sileško in Moravo, in v Čedah sta izvršila svojo glavno namero in zavzela prvo bojno mesto proti Nemcem. Kakor ognjen pas sta vstvarila ono ograjo, katere Nemec ni prekoračil tekom tisoč let. (Glasno pritrjevanje.)

Sv. Ciril in Metodij sta navdahnula češki, poljski in ruski narod za odpor, ona sta nas v duhu zjedini-la ter podelila silo k brambi proti vragu. Sv. Ciril in Metodij sta nas zblizala v duhu in s tem duhom živimo še sedaj. Poznejša poželjivost nemška je na novo naskočila na slovanska plemena, vzela naša baltiška nabrežja, in nemški vitezi so hoteli prodreti do severne Rusije. To je bilo v dobi, ko se je ruska Litva zjedini-la s kraljestvom poljskim, ko še ni bilo sovraštva med nami, temveč prijateljska zveza. Tedaj so ruski polki Smolenskega in polki poljski pa vaš češki Žižka prišli in skupno zmagali boj z Nemci pod Grunwaldom. Baval sem se pobleže s to bitvo, in vidimo v njej pouk za naše bodoče ohranjenje. Nemci zamolčujejo popolnoma to bitvo v svojih historijah; ona je jedino

v ruskih in poljskih letopisih. V tem boju je poginulo viteštvo nemško, in niso si upali več na Slovanstvo (Gromko soglašanje)

Tam pod Grunwaldom v skupnem boju *naša slovanska kri, kri češka, poljska in ruska se je zlila v jeden vir, a zblížala nas je s tem na veke; kajti tam, kjer ljudje skupno prelivajo kri, tam, po narodni legendi razcvitajo samo cvetja, katera pomenjajo za vse življenje jedino prijateljstvo in nikdar neprijateljstvo.* (Viharno ploskanje in pritvrjevanje.)

To je bil drugi naskok Nemcev na Čehe in vse Slovanstvo. Sedaj po francoskem porazu, se je Nemčija zopet okrepila, pripravlja se zopet na napad na nas Slovane, hoče nas povsod razcepiti, raztegnula je svoje mreže v Rusiji, Poljski, v Čedah in na Balkanu, a uničeni in prva žrtev naj bi bili zopet Čehi. Gospoda, kdor ima srce, kdor ima vest, kdor ima kri, zasleduje to položeno, čuti, jaz mislim, potrebo tega, da bi tam, kjer so bili Čehi pred tisoč leti, stali zopet po tisoč letih. Želel bi si, da bi v tej smeri, ko se vrnemo s tega shoda domu, uspešno pomagala slovanska žurnalistika. Vi, gospodje novinarji, vi gospodje tiska, držite ogenj in hlad, držite v svojih rokah oduševljenje in trezni razum. Zapomnite si to, da, kjer gre za veliko slovansko stvar, kjer moramo imeti veliko skupno delo pred očmi, ni mesta govoriti o malenkostnih sporih; kjer je veliko skupno delo, tam je neprimerno govoriti o takih neprikladnostih. Treba je, da bi šli v boj kot jeden mož, in spominjali se, da imamo samo jednega neprijatelja, ne dveh, in da jedino združenje rodi silo.

G. urednik Holeček se je obrnul k nam in prosil nas, da bi obranili pozornost vam. S tem stekli malo — pa mi vemo, s čim smo zavezani Čehom; mi se tega zavedamo, da naše slovansko gibanje, katero se je prijelo vseh ruskih, *od najmanjše kočje do carskih palač*, je imelo svoj izvor na Češkem, mi vemo, kako vlogo so v tem igrali Čehi. Vaš Dobrovský, Šafařík, Jungmann, Hanka in Palacký so vzbudili v Čedah duh, ki je prišel do Moskve in prijel ves slovanski svet. To je delo češkega naroda ter proslavi na veke spomin češkega naroda. (Viharno ploskanje.)

Sedaj, gospoda, ko poznamo svojo vlogo, ko smo se pobratili tukaj, predno opustimo zlato Prago in se vrnemo domu, ne smemo pozabiti nikdar, da smo otroci jednega očeta in jedne matere! Mi ne čutimo z vami samega sočustva — to je majhna beseda, mi *gledamo na vaše stvari, kakor na svoje lastne*; ne dopustimo nikake krivice, in ko bomo zagotovljeni, da se turaduje in živi vse, in da je nemški val vržen daleč nazaj, tje, od koder je prišel, *tedaj in jedino tedaj* bomo tudi mi mirni, spokojni in radostni, in tedaj bomo mogli — ako bode nas volja — baviti se tudi z našimi malenkostnimi spori. (Izborna! Dolgotrajno ploskanje in pohvala.)

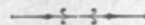
Za Komarovim je govoril Spasovicz, spomnivši se govora dr. Riegra l. 1867 v Moskvi. Rieger je tedaj opozoril, da ima Moskva 300 zvonikov, v vsakem je nekoliko zvonov, kateri, kedar zvoné vsi, zvoné v mili harmoniji. Vprašal je potem, ali je bolje, da zvoní vsak teh zvonov, ali pa da bi se zlili vsi v velik zvon, ki bi dajal le jeden, dasi mogočen glas. Odgovora tedaj niso dali, a tudi naj gorečnji rodoljubi ruski priznajo, naj bi se vsak narod razvijal pod svojo streho. Čehi pa so učitelji ostalim Slovanom, kakó je treba gojiti slovan-

sko vzajemnost. Možno, da še le čez 20 ali 30 let se stvari prvi ali drugi korak k temu, da bi se v tej smeri razvijala slovanska misel, vendar sem preverjen, da drugače se ne more rešiti slovansko vprašanje, in le želim, da bi hodili vsi slovanski narodi po tej poti, o kateri je govoril dr. Rieger. V tem smislu slovanska vzajemnost ima bodočnost.

Biankini v lepem govoru omenja, da od 1848, ko so se bili sešli Slovani v Pragi, razun shoda v Moskvi, niso bili več zbrani, takó, kakor sedaj. L. 1848 je Slovane prevarilo. Slovanska žurnalistika je danes skupno zastopana, ona ni še izpolnila svoje zadače. Mi se še ne poznamo, in vendar je to potrebno. Danes smo spoznali nekaj skupnih vprašanj, katera so močnejša, nego vzajemne neprilike. Vsi slovanski narodi so sinovi jedne matere, in jedna je naša bodočnost. Za združenje razkosanih slovanskih plemen treba je vekov, a bodočnost prinese to združenje, vsaj v brambi svojih prav. Palacký nas je učil braniti prava narodna, narodno individualnost, in spoznajmo, da, ako bomo v svojem domu doma, dosežemo najboljše svoje združenje. Hrvati in Čehi imajo svoje državno pravo; treba je vzajemno podpirati se. Učimo se iz zgodovine, in treba se nam je učiti še mnogo iz nje, o ugodnem in neugodnem. Drugim nočemo jemati ničesar, pač pa hočemo svoje braniti proti Nemcem, Italijanom ali Madjarom. Skupno se branimo, in takó si zagotovimo bodočnost in dojdemo do slovanske vzajemnosti. Bodo složni proti tujcem, a opustimo domače spore. Te spore moremo pozneje poravnati, proti vragom pa bodimo jedini.

Drž. svetnik Vaclik naglašja, da je treba pozabiti vse, kar nas je razdvajalo. Danes ste sprejeli nekoliko resolucij, tičočih se avstro-ogerskih Slovanov. Jaz opazujem uže 30 let v Rusiji rusko časopisje in trdim, da isto soglašja z vsem, kar ste sklenuli. Ako hočete najti pravi odmev v ruskih listih, skroite jih dobro informovati. Komarov „Свѣтъ“, kakor njegov dom, je odprt vsem Slovanom. Sporočite nam vse, kar vas teži, in odjek najdete v ruskih novinah. Sedaj pa od besed do dejanj; želim, da bi naše delo bilo dostojno slovanskih narodov, pri tem delu pozabimo, kar nas je cepilo.

Govorili so tudi G. Hrubý, Ptašínský, Ščepanski, ifute Jakić, dr. Danielak, Ščavinskij in oficijalnem delu še g. Vergun, p. Skoliczewski in ur. Kratochvil. Iz teh govorov sporočimo bistvene stvari v bodoče. V obče se nam je treba povrniti k dogodkom velikih slavnostij.

K slavnosti Palackeга.

Iz Petrograda so položili srebrni venec na gomilo Palackeга, in sicer z napisom: „Славному наъ славныхъ чеховъ, Францу Палацкому, городъ Петербургъ. 1798—1898.“ Županu Praškemu dr. Podlipnemu so od Petrograda poslali tudi brzogovorno pozdravico. „Свѣтъ“ spominja, da l. 1867 so bili Palacký in drugi Slovani v Petrogradu predstavljeni carju Aleksandru II, ki jih je sprejel s besedami: „Привѣтвую васъ, братья славяне на родной славянской землѣ“. Mnoga ruska mesta so po svoje slavila spomin 100 letnice rojstva Palackeга, kateri je razjasnil tudi nekatere strani ruske zgodovine, tičóče se življenja ruskega zapadnega krajca. „Нов. Время“ od 11. jun. pravi, da dojde mnogo ruskih učenjakov, žurnalistov itd. k slavnosti v Prago. Razmere so se zboljšale; vsled tega ne bode vlada avstr. sumničila Slovanov, kateri imajo tudi v parlamentu večino. Glavna ruska mesta pošljejo pozdrave in potrdijo stotikrat, da vsa Rusija želi Čehom in drugim avstr. Slovanom ohranjenje narodnosti in samostojno

kulturno razvitje na podstavi vzbujene v njih (osebno za vladanja cesarja Franca Josipa) in sedaj okrepljene narodne samozavesti, katere služi v najboljšo brambo proti vsakim posezanjem na celoto in nezavisnost Avstrije.

K Palackega slavnosti v Brno so se bili odpeljali z Dunaja zastopniki „slovansko-kršč. narodne zaveze“. Bili so slovesno sprejeti, 11. jun. je bil v češkem „Besednem domu“ prijateljski sestanek, na katerem sta govorila dr. Klaič in dr. Žitnik. 12. jun. je bil slavnostni shod v češkem gledališču.*) Opoludne se je pripeljal Praški župan dr. Podlipný. Na kolodvoru so ga pričakovala vsa češka društva; Slovani so ga navdušeno pozdravljali. Nemci pa mu, ko se je peljal v mesto, klicali sramotilke in metali vanj kamenje in gnjila jajca. Nastal je pretep med Sokoli in Nemci. —

Popoludne je bil od Besednega doma do slavnostnega prostora velik spreved. Župan Schimmer je pozdravil (kot predstojnik občine Karthaus) udeležence; Praški župan dr. Podlipný se je zahvalil na ovacijah, ki pričajo, da Praga ni le glavno mesto Češke, temveč vseh čeških dežel. Povabil je moravske brate, naj obiščejo Prago. Jurist Bulin je predaval o Palackem. Cesarju se je poslala udanostna čestitka. Te proslave na „Kraljevem polju“ se je udeležilo do 60.000 ljudi.

Na Palackega gomili v Lobkovicah, kjer je bil pokopan 31. maja 1876, je bila 12. jun. proslava, katere se je udeležilo mnogo Pražanov in deputacije društev iz vse dežele. Lobkovski župan Plasinger je položil na gomilo krasen venec. Nato so se zbrali udeleženci pod vaškimi lipami, kjer je Sokol imel slavnostni govor.

Češko dijaštvo je imelo slavnost na vseučilišču 13. junija. Po kantati je pozdravil rektor Kadeřavek goste, nato je prof. dr. Goll predaval o Palackem.

V Kolinu je bila 12. jun. velika Palackega slavnost. Na večer je bil slavnostni spreved društev in korporacij z 800 lampijoni. —

V Kutni Gori so priredili 12. jun. slavnostni spreved, 18 razsvetljavo mesta in v okolici kresove. Mestni svet je razdelil med šolsko mladino 1000 slik in 1000 knjižic o Palackem.

Biskup Strossmayer je poslal odboru za Palackega slavnost znamenito pismo. Slavé Palackega pravi, da svoboda in napredek Slovanov, zlasti zapadnih in južnih, sta podstava svobodi in napredku države.

Maloruska društva, ki so bila povabljeni na Palackega slavnost, so v brzokavki priznala hvaležno in zahvalno, da je Palacký zahteval polno ravnopravnost vseh slovanskih rodov, a izjavila zajedno, da današnji češki zastopniki ne postopajo pravilno proti Rusom, ker so opravičili volilne zlorabe. Zato se tudi ne udeležijo slavnosti ter zabranjujejo, da kdo govori v imenu maloruskega naroda.

Stajersko-graški »Sokol« je 19. jun. priredil Palackega proslavo v plzenski pivnici. Udeležili so se je poleg Čehov Slovenci, Srbi in Hrvati.

Organ socijalnih demokratov, »Pravo lidu« je donesel izjavo, da češka soc. dem. stranka priznava Palackega kulturne zasluge, a zaradi njegovega odpora delavskim prizadevanjem, zlasti običnemu volilnemu pravu, ne more se udeležiti njegove proslave.

Poljski gostje v Pragi so se peljali na višegradsko pokopališče, na gomilo pisatelja Ed. Jelineka, ki je deloval za poljsko-češko vzajemnost. Prof. Kalina in obitelj Dembi iz Varšave so položili vence na grob.

Delegacije.

Bar. Oppenheimer pravi, da ogromne terjatve za armado niso v soglasju z nizkim stališčem gospodarstva. Nobena, tudi najmočnejša država ne more vsakih 10 let prestati takega boja, kakor je boj za obnovitev pogodbe z Ogersko. Obe državi imati dosti skupnih interesov, a od obeh se povdarjajo le nasprotna. A pogodba, kakor se je zjediniła pod Badenijem, je nemožna. Potreba nam je tudi vodnih potij, n. pr. vodotok od Donave po Vltavi do Labe. Treba pa je pred vsem,

da se narodnostni boj skonča s tem, da se prizna Nemcem pravica; da se potem skrbi za gospodarsko ojačenje države.

Bar. Wassilko se pritožuje o prepovedih romunskih shodov. Ogerska vlada v svoji notranji politiki ni v soglasju s prizadevanjem ministra vnanjih poslov, Romunija je upoštevanja vredna sosednja država, ki bode odločilne važnosti ob konečni rešitvi vstočnega vprašanja. Obžalovanja vredno bi bilo, ako bi vsled postopanja ogerske vlade trpeli naši prijateljski odnosi do nje. — Barwinski pravi, da se mora zastarani centralizem umakniti polbi narodni enakopravnosti. Obžaluje, da se grško-katol. Rusom namesto slovanske liturgije vsiljuje madjarska. — Dr. Mettal razpravlja o konzulatstvu in o izselnikih. Usoda izseljencev je v ozki zvezi s konzulati, zato naj bodo ti le avstrijski državljani ali pa taki, katerim so avstr. razmere povsem znane.

Seja se prekine. Hochenburger interpeluje vojnega ministra zaradi Graških dohodkov. Razmerje med meščanstvom in vojaštvom se je od novemberskih dogodkov le še poostriilo z degradacijo rezervnih častnikov, z imenovanjem Gleispachovim, z uporabo sovražnih Bošnjakov in njih godbe. Vpraša torej, hoče li vojni minister premestiti bosenski polk? Zakaj je potrdil degradacijo rezervnih častnikov? Jeli res, da so se oni vvrstili kot prostaki v slovanske in ogerske polke? — Tusel interpeluje, zakaj se prikrajšujejo uradniki pri bosenskih drž. železnicah? Skupni fin. min. Kallay pravi, da hoče pozvedeti, kateri železničarji so nezadovoljni, kaka krivica se jim je stvorila, ter delegacijam objaviti rezultat.

24. maja. Del. grof Stürgkh pravi o našem notranjem položaju: državno zakonodavstvo je obsojeno v absolutno nedelavnost, uprava trpi s tem bistveno; politična paraliza avstr. polovine je nevarna za državno življenje. In sedaj naj nastopi še boj z Ogersko, pri katerem trpe stebri duvalistiške države. Ozdravljenje notranje krize je postulat vnanje politike. Položaj je jasen. Nemški narod bje obupen boj z državno oblastjo. Sprava z Nemci je arhimediška točka notranjega položaja. — Nobena politika ni pogubnejša, nego tista, ki hoče vladati proti narodu ter si ga stvariti v smrtne sovražnika. Po kulturi in številu najmočnejši narod mora se upoštevati, le potem more zadovoljiti državni zadači. Zajedno mora vlada manje narode pridobiti za sodelovanje pri tej nalogi, v kolikor to odgovarja njih faktičnemu kulturnemu razvoju. — Nemci morajo torej dobiti za velikansko njim učinjeno krivico zadoščanje. S tem ne rečem, da se mora izvršiti sanacija z omejenjem opravičenih pravic kulturno tako rapidno napredujočega češkega naroda. A Čehi sami so dolžni priznati, da jezikovne naredbe žalijo prava nemškega naroda ter mu, v prvotni obliki, delajo silo in krivico; in da so juridično dvomljive veljave.

S Bogom.

Jednom samo ljubi se,
Kô što bozi ljube!
Kašuje, dušo, ludo se
Danci, mojce gube.

S Bogom, pjesni radostne,
Sanci divne sreće!

*) V „Besednem domu“ se je pričela slavnost s koralom „Gospodine pomiluj!“. — Prof. dr. Kamenický je imel slavnostni govor mesto zadržanega arhivarja Brandla. Na to se je pelja slavnostna kantata: „Mamám Palackého“, ki je završila oficijalni del. V gledališču je (nedeljo dop.) po koralu „Gospodine pomiluj!“ imel ravnatelj Mareš predavanje o Palackem, na kar se je slavje završilo s Tovačovskega zborom „Svorný duch“.

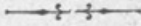
Što je bilo, bilo je,
Vratiti se neće.

S Bogom, s Bogom, Jurenko,
Angjele bljedi!
Ja sam dosad grlio,
Sad će junak siedi.

S Bogom, s Bogom, Jurenko,
Mučenice sveta!
Kruho, kruho, okrutno
Sudba sudi kleta.

S Bogom, s Bogom, božice,
S Bogom, sunce sreće!
Što je bilo, prašlo sve,
Vratiti se neće.

Dr. Fiacca.

Cvetke z ruskih poljan.

Разумѣй, кто умѣетъ —.

(И. Яковлевъ: „Дома и за границей“. „Nov. Vr.“ Nr. 7303.)

17. У русскаго народа нѣтъ инициативы, нѣтъ настойчивости¹⁾, нѣтъ того, что составляетъ украшеніе²⁾ парижскаго рабочаго³⁾ — честолюбія, желанія быбиться⁴⁾ и составить себѣ положеніе. Онъ живѣтъ отвратительно⁵⁾, не имѣетъ понятія⁶⁾ о самыхъ элементарныхъ понятіяхъ гигиены и невѣжественъ⁷⁾ онъ какъ папуасъ.

18. У русскихъ все основано на недоверіи и на подозрѣніи⁸⁾ намѣреній⁹⁾ гражданъ¹⁰⁾.

19. У французовъ вобще¹¹⁾ нѣтъ паспортовъ¹²⁾, а между тѣмъ число неоткрытыхъ преступленій у французовъ меньше, чѣмъ у русскихъ. Все это зависить отъ хорошей¹³⁾ организаціи полиціи, а вобще не отъ паспортовъ. У французовъ полиція все знаетъ, а мы даже не знаемъ ея...

20. У каждой странѣ¹⁴⁾ свои нравы и обычаи: что хорошо для одной, можетъ быть скверно¹⁵⁾ для другой.

¹⁾ stanovitnosti, ²⁾ kinč, ³⁾ delavca, ⁴⁾ pomagati si, ⁵⁾ gnjusno, ⁶⁾ pojma, ⁷⁾ neveden, ⁸⁾ sumu, ⁹⁾ prizadevanj, ¹⁰⁾ državljanov, ¹¹⁾ zavsem, ¹²⁾ popotnih listov, ¹³⁾ dobre (vrle), ¹⁴⁾ dežele, ¹⁵⁾ grdo.

Ad informandum. Navedeni vir kaže le mesto, na kojem sem našel te »cvetke« v rusčini; duhovna imovina pa so prav za prav Francoza, kateri se je vozil z rečenim, Pariškim dopisnikom »Nov. Vr.« Beseda med njima bila je goreča, zmeščil jo je nekako le umetnik L., ostanovivši svojega zemljaka splošnoj ogovorkoj pod št. 20. Delo bilo je skoro po venčanju v Moskvi¹⁶⁾, 96. Resnica je vselej jednaka — bezobzirna i surova. Bezobziren in surov je tudi ta razgovor; kajti v njem je mnogo resnice, pa ne samo za Ruse, ampak tudi za druge Slované.

Božidar Tvorcov.

Iz novin.

Kaj je pri nas patrijotizem! Tako vsklika »Jedinstvo«, ko poroča: to zimo je v Mitrovici igrala srbska narodna glediška družba iz Novega Sada, in »N. Branik« je pisal, da postane vsak Hrvat izdajalec, ako prisostvuje kaki srbski predstavi. — Sedaj se predstavljajo v Mitrovici gled. igre od hrvatske družbe Zagrebske, in »Srbobian« piše, da postane vsak Srb izdajalec, ako prisostvuje kaki hrvatski predstavi. — Taki so slepi sovinsti na jedni in na drugi strani!

»Slovenska éra v Dalmaciji« je baje nastala z imenovanjem Gertscherjevim predsednikom prizivnega so-

dišča. — »Hrvatska Dom.« piše, da vlada potrebuje ljudi, ki bi infiltrirati nemščino. Dalmatinski sinovi ji ne služijo v te namene, Nemcev ne namešča, ker se boji ljudske nevolje, zato sega po Slovencih, katerih bi se ne branilo ljudstvo, ako bi ne bili vedno vladi na uslugo. — Slov. listi so uže zavrnuili ta članek, kajti Gertscher je sicer slovenskega pokolenja, a povsem nemški birokrat. Ako se je v svoj čas izgubljalo toliko Slovencev v ponemčevanju, je bilo temu krivo le naše žalostno politično položenje. Kakor med vsemi narodi, tako se dobe tudi med nami ljudje, ki pozabijo na svoj rod ter so mu celo sovražni. Vendar pa prikrito očitane, da bi bili baš Slovenci tako bogati na vladnih mamelukih, nikakor ni opravičeno. Le ozrimo se na Hrvate! A kedaj je še radi posamičnikov kdo obsojal vse?

»Slov. List« prinaša v dopisu s Koroškega priznanje potrebe jednega slovanskega pismenega jezika. Ako se ne poprimemo vsi Slovani ruščine, nas zatre kljub vsemu upor s sovražnik. Za vse Slované v Avstriji se naj ustanovi list, pisan v slovanskem dubu in ruskem jeziku. V vse srednje šole po slovanskih zemljah naj se vvede ruščina kot obligatni učni predmet. Nemci se nič ne bojé terjati uslovij za obstoj svojemu skupnemu narodu; čemu naj se bojimo rusofilstva mi, ki sostavljamo z njimi isto državo in nosimo ista bremena? — Op. ur. Vprašanje o ruskem jeziku so imeli lani in letos priliko pretresati v drž. zboru slovanski poslanci; a razun Vašatega se v tem pogledu nikdar nihče ne zgane. Kar se dostaje zasnove lista na ruskem jeziku, je ta želja uže stara in pretresana bila od mnogih strani, a za politiške in nacionalne potrebe kaže sedaj mnogo bolj oživiti zopet kak na nemškem jeziku pisani list, s programom avstro-ogerskih Slovanov.

»Slavia« je donesla o Slovencih članek, ki opisuje narodne boje, zlasti v Primorju. V politiki nemških narodov v Avstro-Ogerski so bili Slovenci in so vedno ostali Slovani. In zato je dolžnost vsem drugim Slovanom v Avst.-Ogerski, da pomorejo Slovincem v njih boju za obstanek. Češki narod Slovencev nikdar ne pozabi in nikdar ne zapusti.

»Sl. N.« poroča, da se v Tržiču oddajajo pisma z vignetami, ki nosijo na rdečem polju črna križ in v istem na zlatem polju pruskega orla pa napis: »All-deutschland Heil! Germania überall.«

»N. fr. Pr.« se grozi proti Črni Gori. »Ona hoče postati element nemirov na Balkanu. Kakor govoré na Cetinju proti Avstriji, presega vsako mejo. Če se tudi pri tem spominjamo psa, ki laja v luno, razume se samo ob sebi, da Avstrija takega agitatornega postopanja ne more trpeti na svoji meji. Avstrija mora tudi najmanjšemu psičku, ki laja nanjo, pokazati z brci, naj miruje.« Lep cvet židovske nemške kulture!

»Fremdenblatt« je donesel vehementen članek proti »Glasu Črnogorca«, kateremu očita »nesramne insinuvacije« proti avstr. vladi, ker je nekaterim časnikarskim člankom pripisal oficijozen značaj in jih imenoval »perfidne provokacije«. Črna Gora ni le pokazala svoje nehvaležnosti do Avstrije, temveč s tem tudi poskrbela, da v prihod ne postane več deležna avstr. dobrot. Noben politik zdrave pameti ne bo avstr. vladi očital, da inspiruje polemiko proti tej pritlikavi državi.

»Reichswehr« o tržaških razmerah: »Trst in tržaško ozemlje sta postala kar poskuševališča za italijanski radikalizem. — »Indipendente« je list za nelojal-

nost in sorodne interese. Ima jedva 390 naročnikov, a vendar gospodari v mestu s svojim surovim tonom in s pomočjo večine občinskega sveta, ki se sramežljivo skriva za njim. Italijo ta list povzdiguje do neba ter valja po blatu vse, kar je avstrijskega — Posebno žalostne so občinske razmere . . . Občina je na vse kraje zadolžena. Kljub letnemu dohodku 3.000.000 gld. so zrastla pasiva na več nego 4.000.000 gld. Novo posojilo, bajé za ceste, naj zadovolji upnike. Ti dolgovi so nastali v prvi vrsti zaradi izdatkov za volilno agitacijo in za podpiranje stranke. Občinski davki so postali neznosni, in pri tem nima mesto ne tržišč, ne šolskih poslopij, ne vode. Zdravstveni odnošaji so prežalostni — — — —

Slovenskim posojilničarjem.

O slovenskem posojilništvu se je že mnogo govorilo. Ne, *govorilo* se še ni dovolj, le *pisalo* se je mnogo o njem; z besedo, z *živo besedo* so se pa slovenski posojilničarji še vse premalo pred slovenskim svetom oglašali. Res sklicujejo posamične slovenske posojilnice vsako leto svoje člene na občni zbor; toda na teh se razpravljajo le suhe gospodarske stvari vsake pojedine posojilnice. Veče zanimivosti je vsako leto občni zbor »Zveze slovenskih posojilnic« v Celju. Toda tudi ta shod slovenskih posojilničarjev ni tako živahen, kakor bi bilo želeli, ker se seživlja navadno še le po zimi. Širše važnosti bi bili lahko sčasoma tudi občni zbori »Zveze kranjskih posojilnic« in »Gospodarske Zveze«. Tudi občni zbori »Centralne posojilnice« slovenske niso bili doslej mnogobrojno obiskovani, ker se niso vršili v večem mestu in ob ugodnejšem času. Vse te okoliščine in to, da bi se vzbudilo pri slovenskih posojilničarjih večje zanimanje za vse skupne stvari slovenskega posojilništva, napotilo je na letošnjem občnem zboru »Centralno posojilnico slovensko«, da skliče letos v večje mesto še drug občni zbor, ki bi bil nekakošen *obči shod slovenskih posojilničarjev*, ali prvi veliki zbor slovenskega posojilništva.

Na tem shodu bi se v prvi v večji družbi razpravljalo o načelih in organizaciji slovenskega posojilništva; kajti mnogokaj še ni jasno in dognano pri zavodih našega denarnega in zadružnega gospodarstva. V pretres kaže z nova vzeti Raiffeisenova in Schulze-Delitscheva načela, in odobriti kaže naš slovenski posojilniški sistem. Prerešetati kaže na javnem shodu z jedne strani prednosti, z druge strani pa neugodnosti zakona z one 1./6. 1889. *Posebno temeljito bi bilo treba pretresti načrt novega zadružnega zakona.* Kazati bi bilo na napačnosti in škodljive določbe, ki se nahajajo v pravilih nekaterih posojilnic. Govoriti bi utegnili tudi še o knjigovodstvu naših posojilnic.

Gledé organizacije posamičnih posojilnic in njih razmerja do sosednih sester bi se morebiti sprožil predlog, kje kaže še posojilnice snovati in kje jih ne kaže; kjer je več posojilnic skupno v enem kraju ali blizu skupej v enem okraju, bi nasovetoval, kako bi se one združile ali približevale, oziroma svoj delokrog odmerile tako, da ne bi se spodtikala niti jedna ne nad delovanjem druge. — Največe važnosti je pa dobra organizacija tistih društev, katera so vzela v svoje varstvo posamične slovenske posojilnice. Ta društva, oziroma zadrugé so: 1. »Zveza slovenskih posojilnic«

(v Celju), 2. »Zveza kranjskih posojilnic.« 3. »Gospodarska zveza« (obe v Ljubljani) in 4. »Centralna posojilnica slovenska« (v Krškem). Ker so pravila prvih treh društev taka, da lahko sega jedno društvo v delokrog drugega, treba bi bilo na to stran mirno in rodoljubno besedo spregovoriti, da bi se ne godila krivica niti jednemu; nasovetovalo bi se torej, kako bi se zajamčil obstanek vsem, in kako naj bi ta društva s »Centralno posojilnico« vred podpirala se med seboj in sporazumno podpore dajala vsem slovenskim posojilnicam in zadrugam, n. pr. na ta način, da bi izdajala skupno svoj častnik prirejala učne tečaje itd. Na tem shodu bi se sploh nič ne podiralo, nihče bi se ne sumničil, nič bi se ne politikovalo. Shod naj bi marveč zidal in družil ter v veliki meri in z jasno ter slovesno besedo pospeševal narodno gospodarstvo po Slovenskem, kolikor se ono razodeva v slovenskih posojilnicah in drugih gospodarskih zadrugah.

Ves shod naj bi imel v resnici slovesen obraz! Na tem shodu bi se namreč tudi o tem posovetovali, kako bi slovensko posojilništvo v svoji skupnosti praznovalo letos 50 letni jubilej našega presvetlega cesarja.

V tem pogledu niso mogle namreč dosedaj naše posojilnice še ničesar ukrenuti; nekatere so še preslabotne, druge so pa v narodne namene že mnogo žrtvovale.

Podpisana »Centralna posojilnica slovenska« torej namerja resno sklicati:

prvi shod slovenskih posojilničarjev,

in to v belo Ljubljano prve dni meseca avgusta. Predno pa stvari potrebne korake v to svrhu, mora vendar v smislu sklepa občnega zbora za mnenje poprašati, prvič svoje zadružnice, drugič pa tudi vse ostale naše posojilnice. Naj nam one poročati blagovolé: Ali želé takov shod? Ali naj se skliče v Ljubljano? Sedaj? Skakošnim dnevnim redom? Koliko zastopnikov utegnejo odposlati itd.?

V Krškem, meseca junija 1898.

Načelstvo »Centralne posojilnice slovenske«.

Op. našega ur. Omenili smo že, da bi bil ta nasovetovani shod važen sosebno radi pretresanja novega načrta zadružnega zakona; v obče pa je vredno, da se zaresno skupno pretresajo v tem pozivu navedene točke. Naše preverjenje nas sili, še posebe priporočati, da se letos uresniči prvi shod slov. posojilničarjev.

RUSKE DROBTINICE.

Съ міру по ниткѣ, голому рубаха.

Avtoriji teh poročil so se izrekli zato, da bi se kar najbrže organizovale nedeljske šole, narodno čitanje, narodne igre in gledišča, ker poštevali vse to kot mogočno sredstvo za razprostranjenje obrazovanja uredi naroda poleg osnovne šole. Tako organizacijo zahtevajo na podstavi poročil že v tem smislu delujočih rodoljubov, katerim se je posrečilo zasnovati po mnogih krajih Rusije narodna čitanja in šole za odrasle. Poročila sv. dočijo, da so take zasnove že silno udomačenje in priljubljene. Ljudje hodijo daleč od mest, kjer so zasnovana taka čitanja, poslušat. Narod posluša po mnogo ur in prosi, naj bi se mu čitalo dalje in dalje. Čitajo pa narodu boljše in najboljše spise znanih pisateljev, najbolj iz leposlovja. Pokazalo se je, da preprosti narod posluša rad iz takih spisov, kakor naobraženci, in to smatrajo dokazom, da množicam ni treba še le posebe prirejati čtiva v posebnem slogu. Spisi poslednje vrste se kažejo tudi preprostim ljudem dolgočasni, in zato kritiki priporočajo, da bi ne bili preveč

izbirčni gledé na to, kaj naj se čita neizšolanim množicam. Za narod pa ostane pravilo, da se mu knjige podajejo z debelim tiskom.

Vdova polkovnika Ljudmila Vasiljevna Jasevič je podarila 10.000 rubl. za sezidanje pravoslavne cerkve v luki Arturu, in »Свѣтъ« pristavlja, da bodo tudi drugi žrtvovali, da se takoj prične z zidanjem.

Grof Vladimir Aleksejevič Bobrinski, »dobri genij Aleksandra II.«, je po dolgi bolezni umrl na svojem posestvu v kijevski guberniji. Njemu gre zasluga za odpravo robotstva. Bil je v vsej Rusiji zelo priljubljen.

»Ruski Věstnik« je donesel potopis prof. Jurjevskega vseučilišča, E. V. Pětuhova, »na obalah Jadrana«, kjer opisuje hrvat. Primorje in Dalmacijo. Lani je potoval po jugoslov. deželah in prisostoval Vukovi proslavi v Belgradu.

— 3 —

DROBTINE.

»Vršački glasnik« razpisuje nagrado 100 koron onemu, ki mu prijavi jedno nemško obitelj, ki bi bila naročena vsaj na jeden srbski list; — a koliko je srbskih rodbin, ki so naročene na nemške liste! — Isto velja tudi za Slovence.

30 bolgarskih častnikov z jednim generalom bode prisostvovalo letošnjim manevrom na Češkem.

V Nemčiji je l. 1897 izhajalo 3405 časopisov, med temi tudi 39 poljskih.

Slovenski držav. poslanci so sklenuli, v preprečenje ponemčevanja in obrambo slovenske posesti ob mejah osnovati v Ljubljani slovensko društvo. — Vendar!

Janko Čakanič, umirovljeni vseučiliški prof. Zagrebski, je umrl 7. jun. v 50. letu. Bil je do lani učitelj kazenskega prava in pravne filozofije. Svoje imetje je ostavil na polovico »mensi acad.«, na polovico »Matici hrvatski«.

Zaplemba Jameršičeve knjige. Ugovor proti zaplembi, o kateri smo že poročali, je bil pred Zagrebškim sodiščem. Zastopnik drž. pravništva je zahteval tajno razpravo. Zagovornik se je protivil, ker knjiga ne obsega ničesar proti javnemu miru ali morali. V nji ni misli, ki ne bi bila že stokrat tiskana bez zapreke; ona je kompilacija iz raznih historičnih knjig. Obsega tudi pesni, ki se svobodno pevajo, a tu so zaplenjene, ki so se celo deklamovale na koncertu vpričo bana, ki jim je živahno ploskal. Po takem je tudi on postal sokrivec zločinstva o močenju javnega mira. Namestnik drž. pravnika pravi, da konfiskacija in njeno potrdilo priča, da je knjiga za javni mir nevarna. Sodišče je sklenulo, da se razpravlja v tajni seji, ter je po razpravi odbilo priziv. Ker proti tej rešitvi ni nadaljnega priziva, je knjiga »Hrvatski narod« pravomočno zaplenjena.

V vasi Pezsény na Ogerskem je bilo posvečenje grško-katol. cerkve in s tem spojeno »žegnanje«, na kar so došli ljudje od vseh krajev. Po službi božji je pelo nekaj mladeničev iz Zavetke madjarsko pesen, kar je tako razljutilo prebivalce iz Gezsényja, Fekeshaza in Hajnoja, da so zahtevali, naj takoj prenehajo, ker madjarske pesni ne trpé v svojem selu. Ker jim pevci niso ugodili, prišlo je do pretepa v katerem je bilo 15 oseb težko ranjenih.

Obsojeni urednik »Katol. lista« je prejel od biskupa Strossmayerja 200 gld. v dar, »v znak, da je z uredništvom »K. L.« povsem zadovoljen, ter da hvali učenost, odvažnost in neuklonnost urednika v obrambi cerkve in vere.

C. k. namestništvo v Gradcu je odobrilo pravila kršč. social. polit. društva »Naprej« s sedežem v Celju.

Stoletnica rojstva prvega hrvat. glasbenika, Livadića (Wiesnerja) je bila 30. maja. Rodil se je v Celju, umrl v Samoboru 1878.

Tomo pl. Gvozdanović, stud. jur. na Dunaju (VIII. Laudongasse 30) hoče izdati Karejeve historiško-filozofske in socijologičke studije v hrvatskem prevodu; a le, ako se

oglasi toliko naročnikov, da se pokrijejo tiskarski troški (za knjigo 12—14 tisk. pol je naročnina 3 korone). Karejev je priznan ruski učenjak, ki se bavi tudi s problemi o vzgajanju slovenske mladine.

V Kranju je umrl dekr. inženir Jos. Omersa, šele v 25 letu. Kot tehnik na Dunaju je bil navdušeno delaven za narodno zavest med tovariši; ustanovil je »klub slovenskih tehnikov« ter bil vedno zvest »Slovenijan« in »Vesnan«. Jedva je došel v domovino, kjer je imel toliko hvaležnega polja in bi bil izvrstna moč v vsakem oziru, pokosila ga je smrt; bil pa je uže preje slabotnega zdravja.

Mestnim arhivarjem Ljubljanskim je imenovan pesnik Aškerc.

Društvo čeških žurnalistov v Pragi pozivlje za podpore za svoj penzijski fond. 1877—1897 je društvo izplačalo 19231 gld. na podporah bolnim in revnim članom; 13.174 gld. vdovam in sirotam teh pa 944 gld. — Društveni izdatki naraščajo nerazmerno z dohodki; zato prosijo, da bi pristopali rodoljubi kot ustanovniki s 100 gld. ali kot podporniki (z letnino 10 gld.) društvu.

V Curihu je izšla knjiga »Protidinastične smeri in radikalna stranka na Srbskem«. V njej se pripoveduje, da je na Srbskem nastal dinastični boj, ko se je pojavila radikalna stranka na pozorišču. Knez Mihajl je bil umorjen, in mladoletni Milan je nastopil vladu. Proti njemu se je agitovalo, ker je bil tujega pokolenja, ter si hotel priboriti tron Aleksandru Dordi. Tedaj je Svetozar Marković v manifestu pozival Srbe, naj se vzdržé neplodnega dinastiškega boja, naj se organizujejo in nastopijo s političnim programom. V njem je priznala dinastijo. — 25 let se je ta stranka bojevala za najširšo svobodo; opovirana in proganjana je bila vsled tega. Milan je naposled spoznal, da se ne more boriti proti volji naroda; rajši se je odrekel prestolu nego da bi se združil s Pasičem. Radikalna vlada je hotela mladega kralja vvesti do naroda, zato je ta obiskal razne kraje, kjer so ga sprejemali povsod z navdušenjem. Narod je bil zadovoljen, da je vlada v rokah radikalcev in bil osvedočen o lepši prihodnosti Srbske. — V 70 letih je radikalna stranka rešila dinastijo, v 90 letih je obvarovala njen ugled. — A Milan je še vedno nadaljeval svoj boj proti stranki. Pisatelj završuje z besedami, da Milan ne sme dolžiti niti Pašiča niti radikalne stranke vsled tega, da je na novo nastal dinastiški boj, ker je to povzročil sam s svojimi nasilstvi.

Zopet vojaška obsodba Čeha, rezervnega vojaka dr. Dedeka, koncipijenta v Tišnovu pri Brnu na mesec zapora, ker je kljubu prepovedi zahajal v Besedni dom in češko kavarno.

10. jul. bo na Praškem razstavišču veliki moravski dan v korist »Narodnemu gledališču« v Brnu, ki se nahaja v neugodnih gmotnih razmerah.

Dve jubilejski nagradi v znesku 600 in 300 koron razpisuje »Glasb. Mat.« v Ljubljani za najboljši dve epiški skladbi (oratorij, balada, romanca, epiški ciklus) za veliki orkester, soli in zbor. Snov bodi vzeta iz domače zgodovine ali legende, domačega bajeslovja ali življenja, ali pa se naslanja na kak slovenski poem. Izpolni naj pol koncertnega večera. Želeti je treba, da tekmujejo slovenski skladatelji, in da razpisuje »Gled. Mat.« redno muzikalne nagrade, samo da bi one ne bile tako — skromne.

Ker je podmaršal Succovati prepovedal vojakom občevanje z ljudmi, ki nosijo plavice po javnih trgih, napravili so mu Beljačani, ko je došel tje, demonstracijo s tem, da se je moral voziti skozi špalir ljudi, okrašenih s plavicami, katere so mu metali na voz. Tudi voznika so podmitili, da je okrasil voz in konja s temi cvetkami.

Stoletnica Koseskega se bode 14. avgusta praznovala v rojstni vasi njegovi v Spodnjih Kosezah pri Moravčah, s svečano službo božjo ob 10 uri, in potem z odkritjem spomenske plošče na njegovem rojstvenem domu. Po slavnosti bo banket in zvečer ljudska veselica. Natančnejša obvestila daje tajnik slavnostnega odbora, M. Pirnat, visokošolec v Tustanu pri Moravčah.

V Ameriki izhajajoči slovenski »Glas Naroda« je pričel s 1. jul. izhajati po dvakrat na teden.

* * *

Ruski oficirji so obiskali nemške v Poznanju. Nemška cesarica Friderika, kot šef polka, je brzojavno pozdravila goste.

V Opavi so nemški nacionalci z vpitjem in razgrajanjem pred češkim društvenim domom dokazali svojo nadkulturo.

Više sodišče je zavrglo Zolov ugovor glede nekompetentnosti porotnega sodišča v Versaillesu. Torej bode skoro tam provedena razprava ter potem menda vendar odstranjena ta morska kača.

Nemški židovski listi pišejo o grozovitih izgrelih na Galickem, kjer si ubogo, od Židov izsesavano ljudstvo daje duška v svoji onemoglosti in obupnosti, ako tudi s tem prekorači zakonite meje. A mnogo bolj se zagrešajo židovski oderuhi. — Vlada je poslala vojaštvo, da zapreči nadaljnje nemire. Bivši min. Rittner je, baje po naročilu Thunovem, prosil Krakovskega knezoškofa, da naj zahteva od duhovščine, da da bi prevovedovalo proti izgredom.

Blažu Kocenu, znanemu geografu in kartografu, so odkrili spomenik v Ponikvi na Štajerskem. Kocén — ki se je pisal Kotzen — je bil rodom Slovenec, in spomenik ima slovenski napis.

Slovansko cerkev v Chikagu so slovesno blagoslovili 12. jun. Iz Joliet so se Slovenci pripeljali na slavnost s posebnim vlakom in godbo.

Slovenci in hrvdtski poslanci, ki so se udeležili Palackega slavnosti v Brnu, so se s posebnim pismom na dr. Tuška zahvalili na krasnem sprejemu in pogoščenju ter svojo posebno zahvalo sporočili češkimi damam.

Josef Hribar je zložil pesem, ki se prodaja po 10 kr. v korist Prišernovemu spomeniku.

Ljubljanski »Sokol« je štel lani 400 plačujočih členov, 55 telovadcev in 83 gojencev. Priredil je nekaj jourfiksov in zabavnih večerov, veliko maskarado, Miklavžev večer in 3 izlete.

O kmetijski družbi in njeni skrbi za Slovence na Koroškem je »Mir« prijavil zanimive podatke. Dasi je 120.000 Slovencev na Koroškem, ki se bavijo večinoma s kmetijstvom, ni v družb. odboru ni jednega Slovenca. Med 49 podružnicami jih je 20 na Slovenskem. Vse so imele pričetkom leta svoje občne zборе, a nijednega predavanja v slovensčini! Vedno so prosili slovenski kmetovalci za slovenski kmetijski pouk in sloven. dr. list, a vedno zaman. — V slovenskih krajih se razdeli mnogo manj podpor, nego v nemških, ker se i tu gleda narodnost.

Občinsko starestinstvo v Rihembrgu je slenulo darovati za »Šolski dom« v Gorici 100 gl.

Novinarski kolek, kateri, hoče odpraviti min. Kaizl, je v Avstriji v veljavi od 11. maja 1789. Leta 1802 je bil razširjen tudi na igralne karte in koledarje. 1862 je donesel 661.000 gl., a 1898 je bil proračunjen na 2.630.000 gl.

Češka Beseda v Prostejevu je bila bombardovana s kameni. Dunajska metodjska jednota prireja vsako leto božjo pot na slovanske kraje; léto 26. junija na Velehrad.

Za političkega mučenika, Slovaka Karla Salvo, obsojenega od madjarskega sodišča v dvomesečno ječo in k globi, ki presega 1000 gl., so pričeli nabirati češki novinarji milodare.

Profesor Cetinjske gimnazije in bogoslovno-učiteljske šole Lazo Popović je dobil nagrado 125 rub. od Kijevske duhovne akademije, ki je bila razpisana za najbolje delo iz cerkvene zgodovine, za dobo »Črnogorski vladike s konca 19. stoletja«.

Črnogorskemu listu »Nevesinje« je vlada vzela poštni debit. Ga. Rozina Gabrščekova, soproga slov. tiskarja in založnika A. Gabrščka, sotrudnica pri njegovih narodnih podjetjih, je umrla po daljši bolezni.

Nova ženska podružnica dr. sv. Cirila in Metoda se je ustanovila v Mariboru.

Prof. Aleks. Stapojevič je potoval po stari Srbiji in objavil o tem knjigo »Dva tedna v Stari Srbiji« v obliki popotnega dnevnika. Cena 60 kr.

Jovan Ristić je napisal političko studijo, »diplomatski odnošaji Srbije v dobi srbskih bojev za svobodo in nezavisnost 1875—1878«.

Rusi so poklonili Srbom v Bosni in Hercegovini do 500 ikon (svetniških podob za cerkve) in sicer listu »Srb. Vestniku« v Mostaru, da jih razdeli.

Celjski Sokol je napravil izlet v Št. Jurij. Ko je v Štoreh stopil udeleženec z vlaka, so ga napadli tamošnji »hajlovci« in vrgli na tla, pri katerem junaškem činu se je odlikoval službenec v polni uniformi. Pri povratku v Celje so napadli Celjski Nemci izletnike, a orožniki in vojaška patrulja je razgnala — ne napadovalcev, temveč napadence.

V Petrogradu se je po zimi osnovalo žensko društvo, ki mlada dekleta v službah in tovarnah podpira v potrebi gmočno, največ pa moralno, da jim preskrbuje primerna in léna stanovanja, jih družijo ob nedeljah, jim daje čtiva itd.

V Srbiji je 2036 učiteljev in učiteljic. Najnižja plača je 600 denarjev, najvišja 2450 din. V samem Belgradu je 79 učiteljev in učiteljic.

19. jun. je bila stoletnica rojstva biskupa Jana Valerijana Jirsika. On je bil v vrstah mož, najzaslužnejših za češko narodno probudo. V Budejčevicah, njegovi bivši stolici, se je spomin proslavil le s cerkveno svečanostjo.

Na jesen otvorijo v Belgradu ruski trgovinski muzej. V Sent Janžu v Rožni dolini na Koroškem so Slovenci ob volitvah v občinski zbor zmagali v 3. in v 2. razredu.

Odbor »sloven. pevskega društva s sedežem v Ptuj« je sklenul, da priredi letošnjo pevsko slavnost v Celju. v nedeljo, 14. avg. Peli se bodeti novi, od društva s častnim darilom nagrajeni skladbi: »Domovini«, moški zbor, zl. Vilhar, in »Domovini«, mešan zbor, zložil Pahor, poleg priznanih in priljubljenih starejših skladb.

Predsedništva vseh treh Ljubljanskih ženskih podružnic dr. sv. Cirila in Metoda je prvomestnik prof. T. Zupan predstavil knezoškofu Jegliču, ki je povdarjal, da se družba opravičeno trudi za ohranitev narodne posesti ter jo bo zato rad podpiral.

Po poslednjem štetju ima Varšava 600.000 preb., med temi nad 200.000 Židov; v tem oziru konkuruje z Varšavo jedino Budimpešta.

V Sant Etienne so odkrili spomenik 1870 padlim francoskim vojakom. Prisoten je bil predsednik Faure. V svojem govoru je omenil, da francosko-ruska zveza ojačuje situacijo Francoske in brani svetovni mir.

Na desnem obalu Bosne pri vasi Muhašiniči se je našel zanimiv spomenik; nadpisana plošča cerkve, katero je dal zgraditi Kulín ban 1203. Napis je najstariši doslej znanih bosenskih. Ploščo so shranili v dež. muzeju v Sarajevu.

Stoletnico rojstva Mihajla Petroviča Pogodina hočejo proslaviti njegovi učenci s stavljenjem spomenika. Pogodin je bil profesor Moskovskega vseučilišča in predsednik slov. blagotvor. društva ter je mnogo storil za zblizanje Slovanov.

Grof Alfred Coronini je povodom cesarjevega jubileja podaril »Šolskemu domu« v Gorici vnovič 1500 gl. — Starešinstvo županije Vrtojba je pristopilo »Šolskemu domu« kot ustanovnik z zneskom 100 gl.

Slovenska posojilnica v Velikovecu je imela prošlo leto 233.710 $\frac{1}{2}$ gl. prometa. Členov je pristopilo 44, izstopilo 26; v vsem jih je 381. Izposodilo se je: 88.640 gl., vrnilo 84.702 gl. Hranilnih vlog vložito 29.580 gl., dvignulo 23.233 gl.

Hranilnica in posojilnica v Sinčevsi na Koroškem je imela lani 477 zadruženikov. Vložilo se je 26.961 gl., dvignulo 23.780 gl. Posodilo se je 14.961 gl., vrnilo 9.680 gl.

Slovakov je bilo po najnovejši uradni statistiki na Ogerskem 1896: 12.53 $\frac{1}{2}$ %, od 1890 se je število zmanjšalo za 1 $\frac{1}{2}$ %, — Madjarov 46.65 $\frac{1}{2}$ %, od 1890 se je njih število povečalo za 2.04 $\frac{1}{2}$ %; po številu je bilo 1890 1.896.641 Slovakov, 7.356.874 Madjarov.

DIJAŠTVO.

Ko so v Gradu člani nem. katol. dijaškega društva »Carolina« z nekaterimi dijaki, gosti iz Nemčije, hoteli povodom svoje ustanovne slavnosti pokloniti se rektorju ter gostom razkazati univerzo, so jim to hoteli preprečiti nemški nacionalci in jih sramotili in zmerjali. — Dijaki iz Nemčije so se vrnili v domovino z zatvrdilom, da jih je vedenje nacionalcev povsem ozdravilo o napačnem nazoru, češ, da so ti dijaki borilci za ideale in prava Nemštva, kakor so to mislili po Wolfovem govoru v Monakovu.

Slovanska akad. mladež v Inšpruku je 14. jun. priredila slavnostni večer Fr. Palackemu, o katerem je bilo predavanje. V zabavnem delu so sodelovali pojedinci in tamburaški zbor akad. društva »Velebit«.

Akad. društvo »Slovenija« na Dunaju je priredilo dne 25. jun. t. l. prvi izredni občni zbor v tekočem tečaju. Vspored: či-

tanje zapisnika; čitanje zapisnika bratskega društva »Triglava«; poročilo odbora; sprememba poslovnika itd.

Zdenka Vorlova, znana moravska slikarica, je napravila drž. izpit za pouk v risanju v srednjih šolah. To je prvi slučaj v Avstriji.

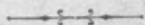
Podporno društvo za slovenske visokošolce na Dunaju je tekom meseca aprila in maja prejelo še sledeča darila: Društveni ustanovnik gosp. dr. Pavel Turner, vzgojevalec na Dunaju, podaril je društvu 100 gl. Povodom smrti društvenega ustanovnika gosp. dra. Jarneja Zupanca, bivšega predsednika notarske zbornice v Ljubljani, pristopil je društvu kot ustanovnik s 50 gl. gd. Urban Zupanec, pokojnikov nečak v Ljubljani. Dalje so društvu podarili: Posojilnica v Ribnici 20 gl.; kmetijska posojilnica na Vrhniki, 18 gl.; posojilnica v Vitanju po vč. gdu. državnemu poslancu Jos. Žičkarju, 10 gl.; družba sv. Cirila in Metoda v Ljubljani, 10 gl.; v Kranju je bilo nabranih v Majerjevi gostilni 7 gl. »Mars« na Dunaju, 10 gl. i. dr. Za toliko blagih darov bodi najiskrenejša zahvala. Društveni odbor je do konca meseca maja t. l. med 53 revnih velikošolcev na Dunaju razdelil 1185 gl. 75 n. (2119 obednic po 25 kr., drugo v gotovini) Daljše darove bode hvaležno sprejemal društveni blagajnik vč. gd. Fr. Jančar, monsignor, papeški častni komornik, župnik nemškega viteškega reda, na Dunaju I., Singerstr. 7.

Akad. društvo »Ognisko« na Dunaju je priredilo 10. junija Mickiewiczovo proslavo. Ob 9. je bila masa zadušnica v poljski cerkvi, zvečer slavnostna akademija.

Slovanski tehniki na Dunaju hočejo skupno obiskati Praško inženirsko razstavo.

Dr. Ferdo Jančar, vlani na Dunaju promovani modroslovec, ki je bil poslan za državno ustanovo v Rim, je 21. junija umrl v Ljubljani. Bil je vsestransko izobražen, plemenit človek, a vsakdo, ki je poznal ubogega grbastega moža, videl je, da je ves njegov duševni napor zaman, da nosi v sebi kal smrtne bolezni, in le čuditi se je moral, da je v tem šibkem telesu prebival duh, ki je zmagoval toliko dela in truda. Pokojnik je bil, v kolikor so mu dopuščala obila studija prostega časa, tudi literarno delaven, in je priobčil par estetiško kritičnih razprav. (Jedno tudi v »Slov. Svetu«. Op. ur.) Morda je v zapuščini kaj zanimivih rokopisov.

Drž. posl. in dež. odbornik štaj. Fr. Robič, je nabral med svojimi slovenskimi in nekaterimi drugimi kolegi v drž. zboru 100 gl. za podporno društvo sloven. velikošolcev v Gradcu.

RAZGLED PO SLOVANSKEM SVETU.

A) SLOVENSKE DEŽELE.

Kranjsko. Knezoškof dr. Jeglič je na županovo povabilo 6. jun. obiskal mestno višo dekleško šolo.

II. narodna dirka kluba slov. biciklistov »Ljubljana« se je izborna obnesla. V predvečer je napravil »Sokol« družbinski večer. 5. jun. se je vršila dirka ob prisotnosti obilega odličnega občinstva. Po dirki je bil v Sokolovi dvorani v »Nar. domu« koncert vojaške godbe, ki je to pot uvaževala, da igra Slovincem.

Tržaško. Prva slovenska razprava v grajsko. pravni stvari se je vršila 14. jun. pri c. k. višem sodišču v Trstu.

Zavetišče za bezposelne služkinje »zavod sv. Nikolaja« so ustanovile narodnjakinje v Trstu v proslavo 50 letnice cesarskega vladanja. Hvala jim!

Goriško. V Ločniku se je doslej propovedovalo italijansko in slovensko, a sedaj je slovenska propoved obustavljena.

V Gorici so socialni demokrati priredili shod, katerega so se udeležili tudi kršč. socialisti ter se z onimi borili v govorih za svoje principe. — V Podgori je bil soc. dem. shod razpuščen. 26. junija je bil sklican vnovič shod soc. dem. v Gorici, a kršč. soc. so bili v večini ter ga onemogočili.

Ko so delavci dovršili streho pri »Šolskem domu« v Gorici, so razobesili običajne zastave, (cesarsko,

mestno in dve slovenski). A Italijani so smatrali to izzivanjem, in redarja sta dobila nalog, da naj snameta slovenski zastavi. Odstranile so se vse. Grofu Thunu se je poslal brzozajvni protest.

Štajersko. Mestni svet Mariborski je 8. junija sklenul soglasno resolucijo, v kateri izraža razpuščenemu mestnemu совету Graškemu in glavnemu mestu Gradcu svojo polno priznanje.

V Ptuj se je nabrala za priznalno adresso Graškemu mestnemu zboru do 200 podpisov.

Volilni shod na Vranskem se je vršil binkoštni ponedeljek. Izrekla se je zaupnica posl. Žičkarju, — posl. dr. Gregorcu pa graja in obžalovanje radi govora o nem. drž. jeziku ter nezaupnica kot predsedniku »Slovenskega društva«.

Od štajerskega dež. zbora sklenena zakonska prememba o okrajnih zastopstvih ni dobila cesarjevega potvrdila. Imela je namen, škodovati Slovincem.

23. jun. je imela vršiti se slovenska prizivna razprava pred Graškim nadsodiščem. Zastopnika strank, dr. Krisper in dr. Štor sta pričela, govoriti slovenski, čemur se je protivil predsednik sodišča. Predlog zastopnikov, da se razpravlja v sloven. jeziku, je odbil predsednik sam, a potem je senat sklenul in izjavil, da je pri nadsodišču nemški jezik v uporabi, in da se mora nadalje razpravljati v nemškem jeziku.

Upravno sodišče je razveljavilo ministersko odločbo, s katero se mestni občini Ormož ni dovolila ustanovitev posebnega šolskega okraja.

Istra. Pri občinskih volitvah v Višnjanu so zmagali Hrvati Italijane v 2. in 3. razredu.

Italijani v Kopru so hoteli preprečiti prihod tržaškega škofa v dan sv. Nazarija, kedar se tam vrši cerkvena slavnost in procesija. Zato se je 150 podpisov nabralo in izročilo županu. Kmetstvo prebivalstvo pa je z odposlanstvom na župana preprečilo to nakano.

B) OSTALI SLOVANSKI SVET.

Cesar je v Brucku napil na dobro razmerje med prebivalstvom in vojaštvom. Napitnica je očito namenjena Gradčanom.

Kvotni deputaciji ste se bili zopet sešli a zjedini se niste, kljub temu, da je avstrijska umaknula svoje načelo, naj bi se razmerje kvote določilo po številu naseljenja, in kljub temu, da se z naše strani udajajo tudi drugače. Trdijo pa, da se zopet skliče kvotni deputaciji na jesen.

Bez parlamenta. »Wr. Zeitung« je 28. jun. prijavila na podstavi §. 14. izdano cesarsko naredbo, s katero se uveljavlja budgetni provizorij. Zajedno se dovoljujejo subsistenčne doklade uradnikom za pol leta. Dalje se pooblašča finančni minister, da izplača 20 milj. gl. na račun investicijskega posojila, katero je bilo predlagano za tekoče leto, a se ni moglo najeti, ker parlament vsled nemške obstrukcije ni mogel dovoliti tega.

Ministerstvo Thunovo se je začelo razgovarjati s strankami, da bi razvidelo, kakó bi jih zjediniло gledé na vzakonenje jezikovne ravnopravnosti. Najprej so (30. jun.) došli na razgovor nekateri češki poslanci (dr. Engel, Herold, P. cák, Stránský, Žáček i. dr.) Razgovor se je sukal o obcih načelih gledé jednakopravnosti in jednakovrednosti. Thun pozove potem ustavoverno veleposestvo in najbrže tudi drug nemške

stranke. Razgovorjanje pa ne veže ne vlade, ne strank. Nemški obstrukcionisti bi radi omejili jezikovno vprašanje samo na Češko in Moravsko; a Slovenci, Hrvatje, Malorusi, v obče vsi pravilno in pravično misleči Slovani bodo i nadalje zahtevali, da, če pride do zakona, mora ta poštovati vse narodnosti.

Slovanska katol. narodna zveza je odposlala min. preds. grofu Thunu odposlanstvo (Povše, Robič, Einspieler, Spinčič in Wachnianin), ki mu naj razjasni razmere Slovencev, Hrvatov in Malorusov. Povdarjali so poslanci, da ima jezikovno vprašanje tudi za te narodnosti, ki še ne uživajo vse enakopravnosti, veliko veljavo. Slovenci in Malorusi so za avtonomijo, toda le za tako, ki bi ščitila prava manjšin.

Slovanski kongres v Parizu. V Pragi ob Palackega slavnosti se je sprožila misel, da bi ob Pariški svetovni razstavi l. 1900 sešli se zastopniki vseh slovanskih narodov. Ta misel v obče ugaja; nemški listi se bojé njenega uresničenja ter radostno naznanjajo, da Poljaki bi se takega shoda ne udeležili pod načelstvom Rusov, temveč le kakega drugega slovanskega naroda, n. pr. Čehoslovanov.

Dunaj. V mestnem zboru Dunajskem je pri obravnavi za ustanovo mestne posredovalnice za službe dr. Foerster kazal na nevarnost slavizacije ter zahteval, da se sprejme izrecno v pravila, da se posreduje izključno le Nemcem.

V mestnem совету Dunajskem je dr. Foerster interpeloval zakaj se je Čehu Bitzu oddalo delo in ne nemškim sponudnikom. Dr. Lueger se je v odgovoru nekako plaho zagovarjal, da Bitz ni strasten Čeh, temveč mož, ki živi z Nemci v najlepšem miru in prijateljstvu; stavil je ugodno ponudbo, ki se je zato sprejela.

25. jun. je bil velik spreved Dunajske šolske mladé — 70 000 učencev in učenk — poklonivše se cesarju. On se je o sprevedu izrazil zelo pohvalno in omenil da mu je bilo v tolažbo pri mnogi tugi tega leta. Nemški listi zlorabljajo te cesarske besede, čes, da cesar tuguje in žaluje vsled krivic, katere se godé Nemcem ter vsled slovanskih napušnostij in nasilstev, ter da mu je ta „nemška“ mladéž (med katero je bilo nad tretjino češke) dala nadejo do boljše bodočnosti Nemštva!

Dne 13. jun. je Klub avstr. narodnostij slavil 100 letnico Palackega. V ta namen je bil došel iz Prage dr. Ladislav Dvořák, ki je obširno označeval Palackega kot historika in politika ter priporočal naposled boljšo organizacijo Čehoslovanov na Dunaju. Stvarno razpravljanje Dvořákovu je bilo z veliko pohvalo sprejeto. Izmed Slovencev je povdarjal nekaj točk še urednik našega lista, dokazuje, da Palacký zasluži po svojih naukah tudi ime učitelja Slovanov in radi političkih programov posebe ime učitelja avstro-ogerskih Slovanov. Med udeležniki je bilo lepo število poljskih dijakov in poljskih drugih gospodov, sešobno takih, ki so pristopili kot člani v Klub avstr. narod. Izmed Poljakov sta govorila jeden dijak in redaktor Smolski. Prvi je napravil dobre opomnje o Palackem in drugih stvareh. Smolski pa je kazal na davno prošlost, ki kaže na bliže odnošaje med Poljaki in Čehi. Izmed zastopnikov čeških narodnih delavcev sta se oglasila dva; oba sta povdarjala potrebo gojenja narodnosti; g. Lilling, ki je zajedno člen uprave Kluba avstr. nar., je kazal na potrebo slovanske vzajemnosti, in da jo narodni delavci slovanski hočejo tudi gojiti. — Med

pozdravi je svirala češka godba nekaj slovanskih komadov (Slovanska uvertura, Četvorka iz poljskih naprevov, Jugoslavija [Hausmannova uvertura], valček in zmes iz ruskih pesnij). Večer je bil dostojen in lep.

Slovansko trgovsko društvo na Dunaju je zborovalo 8. junija. Govoril je drž. posl. Čeh dr. Dyk; drž. posl. Poljak Nemrovič, dež. posl. Slovenec dr. Majaron, Srb Zrepajac, Čeha Lilling in Poljak Mikulsky. — Vsi so povdarjali potrebo, rešiti se nemškega kapitala, in preskrbeti slovanski trgovini v Avstriji svoja tla.

Mestni zbor Dunajski je v seji 16. junija sprejel izjavo za Gradec.

Od poslednjih dnij junija ima Dunaj med svojimi gosti nemške strelce. t. j. strelce iz raznih avstr. dežel in iz Nemčije. Zveza strelcev se razteza namreč tudi na Velikonemčijo, analogno, kakor turnerstvo avstr. in velikonemških turnerjev. Strelci praznujejo letos jubilej našega cesarja; Dunaj se je njim na čast okrasil. Dne 26. jun. je bil velik spreved po »Ringu«, in kdor je prišel od slavnosti iz Prage, je čutil, da je nemško prebivalstvo demonstrativno ploskalo strelcem, gotovo bolj, nego običajno in v normalnih odnošajih. Da se ob takih prilikah bratijo notranji in zunanji Nemci, je nemškemu novinarstvu umevno samo po sebi. Nemci sami sebi merijo z drugo mero.

Češko. Okrajno glavarstvo v Hebu je prepovedalo odposlati v mestnem zastopu sklenene izjave Graškemu mestu, ker je to prekoračenje delokroga.

Razstava stavbarstva v Pragi se je 16. jun. slavnostno otvorila. Slavnost in spreved raznih zadrug se je pomikal iz Kralj. Vinogradov skvozi mesto do razstabenega prostorišča. Tu je odpelo društvo »Hlahol« Pransov »Koral Čehov«. Preds. odbora, ces. sv. Jahn, je otvoril izložbo s slavaklici na cesarja. Dr. Podlipny je nato opisal velik pomen te razstave.

12. julija je bil v Pardubicah shod delavcev iz vshodne Češke; udeležilo se ga je 90 deputacij raznih društev in v teh črez 400 oseb. Glavni razgovor je bil o avstr. ogerski pogodbi. Posl. Teklý je rekel, da pri nas se pokori večina manjšini; posl. Udržal, da naj se Čehi združijo z Madjari (!) proti Nemcem. Sklenula se je resolucija proti sedanji krivični kvoti ter za pravično pogodbo.

Namerjani shod slovanskih tehnikov, ki bi se bil vrsil v Pragi, je vlada prepovedala.

»Nemško društvo« v Pragi je 27. jun. sklenulo resolucijo, da Palackega proslava dokazuje polno opravičenost obupnega boja nemškega naroda, ter da ni radikalizem, ki zahteva preklic jezikovnih naredeb, temveč da to zahteva samoobramba nemškega naroda. Panslavistični in nemštvu sovražni govori pri tej slavnosti opominjajo resno, da naj se vlada vrne k politiki, ki omogočuje Nemcem udeležbo pri delu za državne zadače, udeležbo, katera je državi potrebna, ako hoče nadaljevati svojo na trozvezi slonečo vnanjo politiko in izpolnjevati svojo zgodovinsko misijo. — Takó presukavajo stvari nemške stranke.

Moravsko. Olomuški mestni zbor je soglasno sklenul izjavo proti ustanovi češke univerze na moravskem, pač pa zahteva novo nemško!

V Moravskem Novem Mestu je sklenul mestni zastop izjavo polne simpatije razpuščenemu Graškemu mestnemu zastopu — ter zajedno resolucijo proti ustanovi češkega vseučilišča na Moravskem, ker ono ne bi bilo praktične vrednosti, češ, da niti Praški vse-

učiliščniki ne dobé dovolj služeb, a bilo bi tudi ognjišče za agitacije proti nemštvu.

Kmečko združenje za Moravo je 31. maja v Prerovu imelo shod moravskega kmetištva.

Moravski mirovni odsek je zboroval 11. jul. Dr. Tuček je obžaloval, da nekateri člani odsekovi v javnosti delujejo tako, da je to v nasprotju z intencijami odseka: sklicuje se pri tem na govore dr. Götza in d'Elverta, kojih prvi je zahteval preklic jezikovnih naredeb, drugi pa protestoval proti ustanovi novega češkega vseučilišča. — Dr. Fux izjavi imenom nemških članov, da je preklic jezikovnih naredeb uslovje za pomirjenje, da pa se oni kljub temu udeležé razprav, ker naj le zberó material, ki se uporabi pri uresničenju onega uslovja in vrnitvi normalnih političnih razmer. — Dr. Žaček meni, da ta izjava Nemcev pomeni odpoved in povsem novo stališče. — Bar. d'Elvert pravi, da dokler veljajo jezikovne naredbe, ni v nemškem narodu volje do resničnega pomirjenja. — Dr. Stransky se pritožuje, da so Nemci pričeli agitacijo proti stremljenju k češki univerzi. Čehi niso nikdar zahtevali, da se ne sme ustanoviti nemška univerza.

V proslavo Palackega bo 14. in 15. avg. v Val. Mezeriču in Hodslavicah vsesokolski shod.

Z ozirom na demonstracije so v Brnu prepovedane vse slavnosti, sprevedi in shodi.

Galicija. Na mnogih krajih so bili protisemitski izgredi. Židovski poslanci gališki so se sošli z zaupniki iz dežele, dogovarjali, kako bi se dale preprečiti ponovitve, ter sklenuli, da zahtevajo od dež. nam. grofa Pininskega ter od osrednje vlade naj izgrede uduši v početka. Pininski je že izdal tak ukaz.

Rusi v vzhodni Galiciji so slavili 50 letnico obrojenja ruske književnosti.

V vsej zapadni Galiciji so bili nemiri, in pokazalo se je močno antisemitsko gibanje. Kdor pozna razmere, se temu ne čudi.

V 34 krajih so bili antisemitski pojavi.

Vlada je razglasila za vso zapadno Galicijo pod nadsodiščem Krakovskim izjemno stanje in za dva pol. okraja (Limanova in Novi Sade) preki (nagli) sod. Kri se je že prelivala; židovsko novinstvo stvari preobrača, samo da bi se odvrnila pozornost od pravih vzrokov tužnih razmer. Židovske pijavke derejo in izsesavajo ubogi in nezavedni narod do skrajnosti. Nikjer niso množice toliko v rokah židovskih, kakor v Galiciji.

Krakovčani so priredili Čehom veličasten sprejem. Na kolodvoru so jih sprejeli s »Kje domov moj?« Podžupan jih je pozdravil, zahvalil se mu je dr. Srb. Pri vходу v mesto so jih navdušeno pozdravljali.

Zaradi protisemitskih izgredov v Galiciji je bilo zatvorjeno nad 300 ljudij, tudi kri je tekla v Fristikus kjer so žandarmi streljali v množico.

Mickiewiczzevo slavlje v Krakovu se je 26. jun izvršilo veličastno. Vse mesto je bilo okrašeno in v zastavah, zvečer pa sijajno razsvetljeno. Došlo je tudi mnogo čeških gostov, ki so bili navdušeno sprejeti; podžupan dr. Srb, posl. dr. Herold, pesnik Vrchlický kot zastopnik češke akademije. Dež. maršal grof Stan. Badeni je načrtal zasluge pesnikove, na kar se je odkril spomenik. Govorili so Krakovski župan, vseuč. prof. Tarnovski (imenom akademije), posl. J. Bojko (imenom naroda) in velikošolec Szukiewicz (imenom mladine). — Na banketu, ki ga je priredil mestni svet, je došlo do oduševljenih izjav za poljsko-češko bratstvo. Prof.

Smolka je napil češkim gostom, posl. dr. Herold pa slavil grofa Kazimira Badenija.

Dalmacija. Vlada je potvrdila pravila novemu političnemu društvu »Srbsko bratstvo« v Spletu.

Hrvatsko. V Karlovcih so zborovali člani za srbski cerkveni kongres. Odsek je poročal, da so se v vseh prepornih točkah o srbski cerkveni organizaciji med člani kongresa in episkopatom dosegla sporazumljenja. Samo o tem, kako naj se voli 25 zastopnikov kongresa, je še razno mnenje.

Ogersko. V Aradu so Madjari 5. jun. priredili v korist društva za pospeševanje madjarske narodnosti veselico z bazarjem. Srbi so pa v noči raztrgali vse šotore in dekoracije. Ta demonstracija je silno razsrdila madjarske kroge.

75 letni slovaški svečenik Andrej Rojka, urednik »Krestiana« je bil tožen pred porotniki v Budimpešti radi hujskanja proti Židom, ker je napisal: »Današnja pokvarjena pravica, današnja korupcija, in gmotni propad v deželi je žalostni nasledek židovskega gospodarstva, kateremu se klanjajo čim dalje, tem važnejši krogi.« Tožen je bil, ker je pisal proti Židom, ki so glavna podpora Madjarstva. »To je tudi škruvanje proti državi. Velik delež v 1000 letnem obstanku in današnjem razvitku Ogerske so imeli Židje. To je atentat zlasti proti Madjarstvu, ker je njih javno življenje združeno z židovskim. Poglejmo na narodnostne kraje, kjer so Židje apostoli Madjarstva; a ako Rojko v slovaškem »Krestianu« ščuje proti Židom, mari tega ne stvari radi tega, ker so oni največi Madjari in madjarizatorji? Tega se moramo v interesu naše narodne eksistencije obraniti.« Tako je govoril javni tožitelj dr. Aug. Geguss. — Sami madjarski porotniki so se izrekli proti tej nestrpnosti s tem, da so osvobodili toženca.

V Budimpešti je bil 23. jun. od porotnikov obsojen A. Pietor, urednik »Narodnih Novin«, zaradi hujskanja proti madjarskim narodnostim na 8 mesecev ječe. Drž. pravdnik je v svojem govoru omenjal Palackega slavnost v 1 ragi, češ, da je panslavistična in veleizdajska, in istega mišljenja je tudi zatoženec, torej sokriv istih pregreh!

Drž. zbor se je sklenul; sezove se najbrže začetkom sept.

Srbija. Nadvojvoda Josip je 22. jun. iz Semlina obiskal Belgrad in kralja Aleksandra.

Kralj Aleksander je 28. jun. došel v Niš. V odgovoru na županov pozdrav je ostro obsojal sovražstvo strank ter omenil, češ, da je ljudstvo z izidom volitev dokazalo popolno priznanje srbski politiki. Kralj, vlada in skupščina bodo vzajemno delovali v prosep domovine. Prva zadača je povzdiga narodne blaginje, uravnanje financij in popolnitev vojske, in v ta namen je njegov oče prevzel vrhovno zapovedništvo. Srbija mora postati stalni, zanesljivi element miru in reda na Balkanu. Takó je kralj že večkrat govoril, a politiko je vendar spreminjal z očetom vred, kakor oče njegov.

Črna Gora je dobila od carja nov dar, namreč popolno opravo za vojni lazaret.

Na črnogorsko-turški meji vré. Albanci se pripravljajo na boj in napadajo Črnogorce. 17. junija je bila huda bitka.

Okolo Berana ob meji črnogorski so Arnavti napadali Črnogorce. Sultan je poslal na bojišče Saad-Edin-pašo, da je napravil mir. Poginulo je 15 Srbov, 19 jih je ostalo ranjenih.

Novo orožje je mitropolit Mitrofan blagoslovil ob prisotnosti kneževga doma in diplomatskih zastopnikov.

Bolgarsko. V »Drž. Vestniku« bolgarske kneževine je oglašen pravilnik bolgarskega trgovsko-obrtnega muzeja. Namen mu je, da olajša domačim in tujim trgovinam dobavo bolgarskih proizvodov in pospešuje razvoj bolgarske obrti. Trgovcem in obrtnikom bo dajal brezplačno informacijo, vodil imenik trg. in obrt. tvrdk in si uredi knjižnico. Za posredovanja zahteva 2% provizije in za podatke o kreditnih poslih tujih firm pristojbino 2 frankov.

Rusija. Car je poklonil boharskemu emiru poleg drugih dragocenih daril tudi svojo sliko v okvirju z briljanti. V pismu mu priznava, da je bil vedno odkritosrčno udan Rusiji, ter da se nadeja, da se prijateljski odnošaji vzdržijo i nadalje.

Ruski posl. Žadovski je dobil nalog, da odmah odide v Belgrad ter sprejme posle v ruskem poslanstvu.

Carski ukaz določuje, da naj se do 1904. ruska mornarica pomnoži za 8 oklopnjačev, 16 križarjev, 3 prevozne ladije in 30 torpedovcev. Te ladije bodo veljale 194 milj. rubljev.

Sultan je podelil ruskemu ministru za vnanje posle grofu Muravěvu vel. kordon Medjidje reda v briljantih.

O provizorični upravi Krate so se dogovorili 4 kabineti. Upravo naj oskrbuje odbor narodne skupščine pod vrhovnim nadzorstvom admiralov.

V Romuniji se je 23. jun. slavila 50 letnica revolucije. V Bukareštu je šel sprevod na polje, kjer se je 1848 proklamovala revolucija. Metropolit je tam služil mašo, nato so mnogi govorniki povdarjali pomen tega dne. Nato je šel sprevod na ono stran, kjer se je Bukareška požarna bramba junaško ubranila Turkov. Tu se je položil temelj spomeniku. Mesto je bilo okrašeno z zastavami in zvečer sijajno razsvetljeno.

Nemčija. V Poznanjskem bo kongres poljskih zdravnikov in naravoslovcev, katerega se udeleži več Čehov. Nemške novine uže hujskajo, da bi vlada prepovedala ta shod. Tudi Bismarkov organ hujska

Novi državni zbor v Nemčiji šteje te stranke: centrum 98 posl., konservativci 60, socijalni demokrati 56, narodno liberalni 48, svobodomislec 30, svobod. konservativci 20, svobodomiselnih združenci 14, Poljaki 14, antisemitje 11, južno nem. ljudska stranka 8, Welfi 9; zadruga kmetov 3, bavarska kmečka zadruga 4, Elsačani 8; Danec 1, divjakov 9. Poljaki so izgubili 5 sedežev.

Književnost.

Izvestja Muz. dr. za Kranjsko imajo v 2. seš. razprave: 1. M. Slokovec: Doneski k zgodovini cerkva in fara na Kranjskem. 2. Valvazorjeva knjiga grbov. 3. Jos. Benkovič: Kranjski bogoslovci v Rimu. Potem več »malih zapiskov«.

Došla nam je naslednja vest: (»Der Süden«.) Na Dunaju bode od 1. julija t. l. izhajal list pod imenom »Der Süden«. Organ für die politischen, kulturellen und wirtschaftlichen Interessen der Kroaten und Slovenen. Namen mu bode poglavitno ta, razširjati poznanje naših razmerizven slovenske in hrvatske domovine. Tak list v središču države je Slovencem in Hrvatom živo potreben. Naš narod trpi poglavitno podtem, da se v njemu sovražnem časopisu širijo kriva poročila o nas ter ga dosedaj ni glasila, v kojem bi se taka poročila pobijala. Odpor v domačem časopisu pa ni izdaten, ker je le to le malo razširjeno in drugorodnem neum-

ljivo. — Novo utemeljeni list bode tedaj imel nalogo, da kratko pa odločno in dostojno pobija krive glasove, katere širijo o Slovencih in Hrvatih protivna jim glasila. Nasproti pa bode list tudi domače kroge informiral o dogodkih tikajoč se poglavitno naroda slovenskega in hrvatskega. List se bode načelno izogibal domačemu strakarstvu in prepiru ter zastopal narod v celoti. — Začne se izdajati kakor polmesečnik, a da se spremeni v tednik, odvisno bode od občinstva. — Ker bode bolj redko izhajal, mu bode lahko tvarina izbrana. Da se bode v pravem duhu vodil, zato daje poročstvo oseba izdajatelja gospoda Jakoba Pukla, v časnikarstvu izkušenega, dobro poznanega in tudi izven slovenske domovine čislane rodoljuba. Cena listu bode 2 gld. 50 n. za celo, 1 gld. 25 n. za pol leta. Uredništvo in upravnstvo: Wien, I. Planckengasse 4. Na željo se pošlje list brezplačno na ogled.

»Alpsky věstník« je prišel s 1. jun. izdavat čiški odbor slovenskega planinskega društva. Člani ga dobe darom, členi turistiških klubov plačajo 1 gld., drugi naročniki 1 gld. 50 kr. na leto.

Dr. Radivoje Simonovič, zdravnik v Somboru, vabi na naročbo knjige: **Kuga v Sremu 1795.** Spis je nagradila Matica srbska. Cena 1 gld. Knjiga tudi slovenskim zdravnikom in medicincem podal bi izvestno mnogo zanimivega. Vzbuja naj i te na strokovno delo, ki je pri nas najbolj zanemarjeno.

Važen odlomek v korist slovenskega bogoslužja v Istri prinaša »Pensiero Slavo« iz knjige: cerkveni opis škofije justinopoltanske (Kopske) škofa Pavla Naldinija, iz leta 1703 (v laškem jeziku pisane). »Bog dovoljuje tudi Slovanom, da se svete cerimonije, ne samo propovedi, ampak tudi obredi, maše, zakramenti, in kar se mora želeiti od dobrega vernika, opravljajo v njih lastnem maternem jeziku.«

»Novice« so pričele prinašati studijo: Tolstoj in njegova dela.

Dunajski vsenč. prof. dr. Tezner je prijavil studijo o »avstrijskem cesarskem naslovu, njega zgodovini in političnem pomenu«. Omenja nasprotstva med centralizmom, h kateremu pripada sam. in federalizmom, a je odločno za dvojezičnost uradništva, ker mora mnogojezična država imeti v jezikovnem oziru po možnosti uporabljive uradnike

Vodič po izložbi Vereščaginovih slik. S autorovim dovolom iz ruskoga preveo: Armin Koričić. Izdalo društvo umjetnosti u Zagrebu. Zagreb 1898. Str. 75. Cena 20 kr. Na čelu knjižice je slika Vereščagina. Kaker znano, je poslednji letos razstavil svoje umotvore (o Napoleonu) tudi v Zagrebu, in s to knjižico so dobili Hrvatje na svojem jeziku katalog in komentar, ki ga je spisal umetnik sam.

»Hrvatski pokret u proljeću godine 1848.« S sliko Jelačićeva. Ponatis iz Obzora. Cena 35 kr.

Časopis musealne slovenskeje spoločnosti. Rediguje A. Sokolik. Ročnik I., číslo 1. Na sastanku v Turč št. Martinu 1893 se je sklenulo osnovati slovaško muzealno društvo, ki je bilo 1895 potrjeno. V kratkem času svojega obstanka je društvo dehalo jako marljivo, izdalo uže 4 zvezke »Sbornika« in »Navod, ako sbierat starožitnosti«, pričelo nabirati slovaško imenopisje, a letos se je odločilo izdavat svoj časopis. Izhaja vsak drug mesec. Člani ga dobivajo brezplačno, nečlani za 1 gld. letnine.

V Sredu (Sofiji) je začel izhajati bolgarski časopis »Avtonomija«, ki se hoče boriti za Bolgare v Makedoniji.

Památník na oslavu stých narozenin Františka Palackého vydává Kral. česká společnost nauk, I. a III. třída České Akademie čisare Františka Josefa pro vědy, slovesnost a umění, Matice česká. V Praze 1898. Nákladem Matice české. — Imenovana društva so hotela doseči dvojni namen: Kar možno ohraniti pisane spomine tistih mož, ki so osebno poznali Palackega in bili v dotiki z njim, drugič, da bi mlajše pokolenje češkega naroda seznanilo se z deli Palackega, zlasti o zgodovini češki. Takó se je posrečilo pridobiti mnogo prekrasnih, važnih spisov in razprav, priobčenih v tej knjigi, ki obseza 726 vel. stranij in na čelu sliko Palackega. Spisi so razun 3 nemških vsi na češkem jeziku, a svoboda je dana, pisati za ta »Památník« na katerem koli jeziku. — Pripominjamo, da to knjigo so dobili v dar vsi tisti, ki so se udeležili prvega novinarskega shoda v Pragi, potem pa tudi drugi udeležniki slavnostnih Praških dnij ob 100 letni godovščini Palackega.

Palacký národu. Myšlenky a stati, vybrané z jeho spisů. Vydáno péči a nákladem výboru pro oslavu stých narozenin Fr. Palackého v Praze. Str. 44 fol. Spredej slika Palackega iz mlajših let in s podpisom imena pa gesla njegovega: »Svoji k svému a vždy dle pravdy«.

Die Adresse an das Volk in Oesterreich. »Stat nominis umbra«. Leipzig. Verlag von Otto Wigand. 1898. Str. 56. Cena 46 kr. Rezko pisana brošura je ravno kar izšla. V tej št. jo samo naznanjamo.

Живая Старина. Выпускъ III. и IV. Годъ седьмой. С. Петербургъ. 1898 obseza 5 oddelov, iz katerih navajajo: Данный для народного календаря Смоленской губернии въ связи съ народными вѣрованіями. В. Н. Добровольскаго. — Галицко-русская повѣрья о дикой бабѣ. Ю. Яворскаго. — Из критике: Рыбаковъ, С. Музыка и пѣсни уральскихъ мусльманъ. С. К. Будича. — Die Sprachgebiete in den Ländern der ungarischen Krone auf Grund der vom Königl. ung. statist. Landes-Bureau veröffentlichten Ergebnisse der Volkszählung vom Jahre 1890, berechnet von Eduard Leiper. Wien 1896. — О значеніи Моравскаго или Ресавскаго нарѣчія для современной и исторической этнографіи Балканскаго полуострова. — V tem zvezku, ki stoji 2 rub., je spredej tudi kazalo 28 zvezkov „Жив. Ст.“ za 7 let. To učenno, med vsemi velikimi narodi priznано izdanje, katero urejuje V. J. Lamanski, priporočamo slovanskim raziskovalcem raznovrstnih starin in danim.

Vabilo na naročbo.

Z bodočo števil. (13.) prične drugo polletje za »Slov. Svet«. Velike, opasne so namere in nakane slovanskih nasprotnikov; za Slované avstrijske in za državo je nastala kritična doba. Če kedaj, potrebujejo Slovani in država velikih, dalekovidnih, odločnih mož; nizko obzorje in ozkosrčnost pri najboljši volji in marljivosti ob sedanjem kritičnem položaju ne opraviti nič. Slovani se probujajo in spoznavajo celó odločilno opasnost, katera jim grozi; pripoznavajo celó potrebo skupne brambe: ali o kakovosti orožja se niso še zjediniili, in to je velik nedostatek, ki v taki dobi odločitve more postati celó usoden in čez mero opasen. Program avstrijskih pangermanov je Slované prehitel v političnem in kulturnem pogledu. Politiški se je treba z vso silo upirati temu programu, in nadeja je, da složnost slovanskih narodov avstrijskih sedaj še odmakne, če ne odstrani, ta za državo in narode jednako nevarni program. A v kulturni sili Slovani pri najlepših željah zaostajajo, ker se niso pripravljali na tiste skupne kulturne vezi, katere slovanski nasprotniki že davno imajo ter jih nadalje z raznih strani krepijo bolj, nego kedaj poprej. Slovani avstro-ogerski se ubranijo popolni nevarnosti jedino na podstavi skupnega političnega programa, ki narekuje analogne kulturne vezi slovanskim plemenom, kakoršne vežejo že davno ali cele veke vse velike civilizovane ariške narode. Koncentracija samo na notranje delo vsakega slovanskega naroda v avstro-ogerski monarhiji ni danes možna, ker opasnost od zunaj zahteva upotrebljenje narodnih sil tudi za skupno političsko zaščito — in rekli bi — za vsajenje neizgibno potrebnih skupnih kulturnih vezij v podporo političkih borb in pospeševanje specifično notranjega delovanja vsakega slovanskega naroda.

Tak obsežen političnokacionalen in nacionalnokulturn program zagovarja od začetka in hoče še nadalje utrjevati »Slov. Svet«. Dasi ima ta list mnogo skupnega z drugimi slovenskimi in drugimi slovanskimi listi, vendar je v monarhiji le malo takih, katerih program bi se popolnoma pokrival z njegovim, in še manj takih, ki bili ostali dosledni pri tem programu, ki zadošča vsem odločilnim potrebam slovanskih narodov v našem cesarstvu. Iz razlik drugih programov se razvidi pomen programa »Slov. Sveta«, in tisti, ki gledajo dalje, nego sezajo potrebe raznovrstnega oportunitizma, uvažujejo pomen, ki tiči v programu »Slov. Sveta«, in vidijo tudi, da ta program bode aktualen še potem, ko

»Sl. Sv.« že davno več nebode. Naj bi le usoda slovanskim narodom pokazala se toliko mila in milostiva, da bi ne bilo prepozno, ko začnejo izvrševati obe odločilni strani tega programa. Prelebkomiselnost se je sodilo doslej o tem programu, in le pangermanska grožnja utegne iztrezniti nekatere slovanske dejatelje, da izprevidijo, kakó nezadostno so pripravljali svoje narode na primerno brambo proti agresivnim, v prvi vrsti velikim narodom.

V interesu slovanske stvari bi želeli mi, da bi slovanski inteligentni ljudje vsaj premišljevali slovanski kulturni program; Schönerer in Wolf jih v novejšem času kar silita nato. Želeli bi pa tudi, da bi »Slov. Svet« v obče bolj čitali vsi tisti, ki so pri narodu delu, ali ki se pripravljajo na to delo. Kaka — praznina je še v tem pogledu, poročajo nam od raznih strani, a imamo mnogotere dokaze tudi sami pred očmi. Ko bi hoteli prijaviti svedstva o nevednosti slovanskega kulturnega programa, zarudel bi mnogak poslanec, dejatelj ali celó tak zastopnik, ki se prišteva nacionalnim prvakom. Taka nevednost pa ne sramoti samo dotičnikov, temveč škoduje narodom. Diletantstva in šarlatanstva je med zastopniki slovanskih narodov le premnogo, in to kaže, da se niti dejatelji slovanski ne držé maksime Palackega, katera zahteva umovo razsvetljenje in delo.

Gledé na take okolnosti je pač nmestno priporočati, da drijatelji in somišljeniki i nadalje širijo »Sl. Sv.« med slovenskimi rojaki, najsi prebivajo ti v domačih ali tujih pokrajinah.

V drugem polletju bode »Sl. Sv.« razpravljal važne točke svojega programa in podajal poučne kritike in poročila o slovanski literaturi, ki spada v vrsto tega programa. V obče bode list nadaljeval svoje delo in toliko odločniše kolikor se vidi že doslej, da misleči politiki in dejatelji slovanskih narodov v Avstro-Ogerski se čim dalje bližajo takemu skupnemu programu, in ker grožnja nasprotnikov sili tudi v mišljenju manj energične slovanske rodoljube, da stopajo v kolo slovanskega kulturnega programa.

»Slovanski Svet« stoji:

za vse leto	5 gld. — kr.
„ pol leta	2 „ 50 „
„ četvrt leta	1 „ 25 „

Za učitelje, učiteljice in dijake:

za vse leto	4 gld. — kr.
za pol leta	2 gld. — „
„ četvrt leta	1 „ — „

Posamične številke so po 20 kr. s poštnino vred. Za dežele zunaj Avstro-Ogerske stoji »Slov. Svet« za vse leto 6 gld. 50 kr. avstr. velj.

Sprejemajo se tudi inserati, ki se plačujejo po dogovoru.

Naročnina se pošilja upravnistvu ali urednistvu na Dunaj (Wien, IX. Eisengasse 13.)

Uredništvo in upravnistvo »Slovanskega Sveta«.

Vabilo. Dunajsko češko društvo »Komenský« za 3. okr. napravi 5. (v slučaju slabega vremena 12.) jul. velik izlet v log Freudenau. Čisti dohodek pripade češki šoli in otrošk. vrtu v 3. okr., katera vzdržuje društvo za velike svoje stroške. Sodelovala bosta društvo »Zaboj« pa šolska kapela. Slovani se v obče vabijo k obili soudeležbi.

»SLOVANSKI SVET« izhaja v 10. in 25. dan vsakega meseca, in sicer na 16 straneh. Stoji za vse leto gld. 5, pol leta gld. 2.50, četvrt leta gld. 1.25. — Za učitelje, učiteljice in dijake za vse leto 4, za pol leta 2 in za četvrt leta 1 gld. — Posamične številke se razpošiljajo po 20 kr. — Zunaj Avstro-Ogerske na leto 6 gld. 50 kr. — Inserate sprejema upravništvo. — Naročnina, reklamacije in vsakovrstna pisma naj se pošiljajo F. Podgorniku na Dunaj (Wien), IX., Eisengasse Nr. 13.